

Šiame numery

Daugumos ir mažumos akistata.

B. Raila apie G. Matorė lietuviškąjį romaną.

Bernardo Brazdžionio eilėraščiai.

Chicagos Lietuvių operos linksmasis sezonas.

Pokalbis su Antro kaimo prievaizda.

Paskutinė proga pamatyti Claude Monet.

Iš LKM Akademijos veiklos.

BRONYS RAILA

Georges Matorė yra vienas iš tų labai nedaugelio prancūzų, kurie jau nuo prieškarinių laikų turėjo progos ir noro arčiau pažinti Lietuvą ir lietuvių tautą, pusėtinai gerai išmoko lietuviškai, buvo vedęs Vilniaus lietuvaite ir po to, grįžęs į Paryžių, per tris dešimtmečius, ligi dabar, nepamiršo nei Lietuvos, nei jos reikalų ir problemų, nei savo senųjų draugų. Jis ir ligi šiandien visuomet padeda nebeausiai Prancūzijoje gyvenančių lietuvių bendruomenei paminti tautines šventes, kelti pavergtų tautų išlaisvinimo problemas, ypač Lietuvos laisvės bylą, prancūzų intelektualiniuose sluoksniuose — ir kai kada net nespriešindavo būti išrenkamas į Lietuvių Bendruomenės organus, maždaug kaip "tikras lietuvis", kaip "mūsų šalis".

Bet neseniai Georges Matorė suteikė Lietuvai ir lietuviams dar vieną paslaugą — tiksliau, naują savo meilės ir širdies dovana, kuri, gal būt, ilgiausiai nedings, daugiausia reikš ir ryškiausiai kalbės. Tai dovana, priklausanči kategorijai, kur šiais laikais lietuvių tautinių (netiesiogiai ir politinių) interesų labui nėra tiek atliekų joks kitas prancūzas, daug neperdedant, gal ir joks kitas kitatautis. Jeigu šitoks mano tvirtinimas kai kam atrodytų per daug išpūstas, galėčiau eiti į kompromisą, pasilaikindamas, kad mano sprendimas priklauso nuo to, kokias vertybes mes labiau branginam ar laikom pavikesnėm.

Aščiau sakant: ar mes labiau vertinam įvairius proginus, trumpalaikius ir paprastai greit dingstančius politiškaip propagandinio pobūdžio kiek rekšmingesnių kitatautų kurtuazinius pareiškimus — arba daug pastovesnius mokslinio ar meniškai kūrybinio pobūdžio veikalus apie Lietuvą ir mūsų tautos dvasią, vienu ar kitu atžvilgiu paremiančius lietuvių tautos išlaisvinimo aspiracijas, sutvirtinančius mūsų kultūrinės svorį tarp tautinėje plotmėje.

Dabar štai turim kaip tik ant tą atvejį — žymus prancūzų kalbotyros ir literatūros mokslininkas virsta beletristu ir parašo romaną apie savo pergyvenimus Lietuvoje 1939-43 metais. Tai veikalas, gal labiausiai nusipelnęs premijos, kurią anksčiau yra numatęs skirti Anglijos lietuvis P. Varkala svetima kalba parašytai knygai lietuviškomis (ir, žinoma, mūsų bylai palankiomis) problemomis.

Tačiau man nesinorėtų, nes autorius atžvilgiu būtų labai neteisi, apie šį romaną kalbėti šitaip supolitintoje ir utilitarinėje plotmėje. Romanas pirmiausia yra ir turi likti meno veikalas, estetinė vertybė, nes tai jo svarbiausioji funkcija. Jeigu jis išliks

granito ar betono paminklais, ne medaliuotomis krūtinėmis, ne griausmingais saskrydžiais, bet kūrybingu atsivadavimu tautai ir laisvei.

Pr. V.

PRANCŪZIŠKOJI DOVANA

Kelios pastabos apie G. Matorė lietuviškiem

pergyvenimam skirtą romaną

Obelių žiedai

Nuotrauka K. Ambrozaičio

literatūros istorijų paraštėje, tai ne dėl jo gražių politinių intencijų ar taiklių ano Lietuvos okupacijų laikotarpio aprašymų, kiek dėl rašytojo kūrybinio talento atsiskleidimo, dėl jo kūrinio estetinės vertės.

Romano antraštė kiek savotiška ir turi savo istoriją. Kai prieš keletą metų verčiau lietuvių kalbon jo įžanginį skyrių, romanas buvo pavadintas "Sapnų narvu" (La cage aux rêves). Kadangi rašytojas yra mano senas ir labai artimas draugas, tai nesivaržiau atvirai padejuoti, kad man tokia antraštė nebuvo patraukli, ne per daug patiko. Su tokia nuomone jis sutiko ir man parašė, kad ketinas antraštę pakeisti, gal būt, pavadinti "L'autre monde" (Kitas pasaulis). Tokią skambią ir dar nenuvalkiotą antraštę labai užgyriau, bet autorius, deja, nebuvo ir ja patenkintas kol galiausiai nusprendė pavadinti romaną dvigubai. Pagrindinė antraštė dabar yra "La musilière", kuri lietuviškai išversta, bent mano ausiai, skamba irgi nepatraukliai.

Mat, pirmoji to žodžio prasmė reiškia "antsnukis", o antroji — maždaug lentom užkalta lango skylė (kaip kartais būna kalėjimų kamerose), ir šiam objektui teisingai pavadinti aš nežinau lietuviško žodžio. Gal geriausiai tiktų naujadaras "aklialangis", kaip man neseniai per pasikalbėjimą siūlė čikagietė viešnia p. Gražutė Sirutienė.

Romanas, be to, dar turi paantraštę — "Suimtas klausosi ir sapnuoja"... Ši mintis romanui pritaikyta visiškai tiksliai. Romanas protagonistas (vyriausias veikėjas) yra išbadėjęs ir išniekintas svetimšalis kalinys, kuris kiek pasimetęs tik klausosi ir stebi, sapnuoja ir kartais haliuciuoja, tai vėl blaiviai susimasto ar poetiškai svajoja, nuolat analizuoja savo potyrius, išpūdžius, baime, praeities nuotykius, vaikystės prisiminimus, svarsto savo keistą likimą, iš vienos pusės ji išskirdamas, gi kita puse glaudubai. Pagrindinė antraštė — "La musilière", kuri lietuviškai išversta, bent mano ausiai, skamba irgi nepatraukliai.

depresijos, pamiršimo ir visiško vilties praradimo.

Šitokiam sumanymui, itin plačios skalės ir literatūrinės technikos požiūriu nelengvai įvykdomam, rašytojas panaudoja atitinkamą ir pusėtinai modernų metodą, jau anksčiau iškultivuotą ypač prancūzų literatūroje, iš dalies Marcel Prousto, vėliau siurrealistų, dar daugelio tebepraktikuojamą ir dabar — metoda, kurį sovietinės literatūros kritikai lietuviškai ėmė vadinti "pasamones srautu"...

Taigi, nešamas šio srauto — "suimtas klausosi ir sapnuoja".

Na, ne tik tiek. Romano nuotykių apimtyje esama šio to daugiau, žymiai daugiau.

Jaunas prancūzas architektas Marcherat, atvykęs reikalais Lietuvon, iš karto pamėgęs kraštą ir jo žmones, net susiradęs sužadėtinę, vardu Aldona, netikėtai užklumpamas 1940 metų vasaros sovietinės okupacijos, uždelsia išvykti atgal Prancūzijon. Jis be matant šiauliuose suimamas jau

susovietinto "saugumo", netrukus perkeliamas į Kauną, pradžioje į Saugumo departamento rūsius, vėliau į kalėjimą Mickėvičiaus gatvėje — ir, kaip savaime aišku, apkaltinamas Prancūzijos imperialistų karinių žinių.

Visos jo kalinimo, tardymų sąlygos ir aplinkybės tokios pat, kaip ir kitų tūkstančių naujai sumintųjų, su kuriais jis susipažįsta, susidraugauja, dalijasi bendrom baimėm, iliuzijom, badu, blakėm ir utelėm, viltim ir iliuzijom. Ir čia per bendras kameras praeina ištisos serijos įvairiausių kalinių: lietuvių, lenkų, rusų, žydų, net prancūzų belaisvių bėglių iš Vokietijos, net lietuvių ir rusų komunistų, kurių vienas buvo jau atliekęs stažą Vorkutų konclageryje... Įvairios jų visų istorijos suplaukia į romano protagonisto stebėjimo ir klausymo fokusą. Jų pasakojimai vaizdžiai ir tiksliai atskleidžia Lietuvos gyvenimo tikrovę po sovietinės okupacijos letena, o jų tardymai (aišku, ir paties Marcherat tardymų seansai) nuvargina komunistinės sistemos ir su ja atėjusios siaubingos dehumanizacijos prigimtį.

Laimė, netrukus sprogsta sovietų - vokiečių karas. Dalis Kauno kalėjimo kalinių išsilaivina, o su jais ir mūsų prancūzas Marcherat (kaip lygiai ir anuomet pats dar neparašyto veikalo autorius Matorė). Vėliau jis išvyksta į Vilnių, susiranda savo Aldoną, ją veda ir turi progos pergyventi dar netrumpą nacių okupacijos metą, stebėti žydų žudynes, padėti geto bėgliams parūpinti netikrus dokumentus, kol pats patenka į Gestapo pinkles.

Ties šia vieta romano veiksmas nutrūksta. Kaip matyti, tai įvykiai, temos ir problemos, kurios visokiais požiūriais jau buvo vaizduotos ir daugelio lietuvių rašytojų romanuose, apsakymuose ar dramose. Tik Matorė visą jų apstą tarsi "sueuropina", pateikia dar platesnėje plotmėje ir labai tirštai, prijungdamas romano herojaus išgyvenimus ir sapnus — prisiminimus iš vaikystės Prancūzijoje, iš jaunystės nuotykių Ispanijoje, šiaurės Afrikoje ir t. t. Betgi svarbiausia ir lietuviui skaitytojui gal bus įdomiausia, kaip tuos pačius kalinių pergyvenimus ir sovietinamos Lietuvos gyvenimo įvykius vaizduoja kitatautis rašytojas dalyvaudamas juose, bet ir lyg iš šalies stebėdamas. Ir prancūzas rašytojas tikrai juos vaizduoja gana skirtingai, savaip, vietom kone kitiškai ir visada drąsiai — mato, išgyvena, vertina vis dėlto kitiškai, negu apie tai lig šiol esam skaitę lietuvių rašytojų veikaluose. Beje, šen ten pasitaiko ir tokių motyvų, kurių iš viso dar nėra vaizdavę lietuvių rašytojai, pvz. kaip pirmojo bolševikmečio metu buvo maltretuojami mūsų dailininkai, kai jiems išakydavo "sukurti" Lenino ir Stalino freskas.

Čia neturiu tikslo ir reikalo, pagaliau nė nepajėgčiau keliais žodžiais tą prancūzo ir lietuvių rašytojo skirtingumą konkrečiai parodyti. Bet tai pajus visi, kurie moka skaityti prancūziškai, arba jei atsisiras galimybių išleisti

(Nukelta į 2 psl.)

Kertinė paraštė

DAUGUMOS IR MAŽUMOS AKISTATA

Maksimumo aštra priklauso žmonijos prigimčiai. Visą didinti. Daugintis. Plėsti gamybą. Spartinti darbą. Kelti našumą. Krauti turą. Darome tai per amžius, dažnai net ir nepastebėdami ligoto vergavimo didėjimo alstrai.

Plėčiame valstybes, teritorijas, miestus. Sankiuame: nuo marių iki marių! Grasiname: mes juos kepurėmis užmėtysim! Didžiujame galingais laivynais, tankais, megatoninėmis bombomis. Dainuojame: šloka strana moja rodnaia. Skelbiame: reikas gyvyu tūkstantį metų.

O būtų gražu, jei šūkis — cilius, altius, fortius — skambėtų vien tik sporto varžybose. Kai jis pavergia kiekvieną gyvenimo fazę, darosi tvanku. Kai žmonių grupės ar net ištisos tautos nuolat galvoja tik apie savo galios išplėtimą, nukeičia individų gerovę. Galia yra gobši ir ypatingą malonumą teikia tik tiems, kurie ją be saiko naudoja.

Šiais laikais imponuoja didžiuliai parada, perkimšti stadionai, automobilių prigrūstos gatvės, dangoraiziai, milžiniški lėktuvai, pusmilijoniniai jaunimo saskrydžiai. Nemažiau imponuoja mūsų epochos net du pasauliniai karai su rekordiniais žuvusių skaičiais. Imponuoja ir didieji modernūs "reformatoriai geradariai": Stalinas, Hitleris, Mao, išskerdę žmonių daugiau negu patys galingiausi ginklai. Jie yra maksimumo valdovai, Masių filosofai. Prieš juos Kaligula ar Neronas tėra tik neklaužados pie-menėliai.

Kartais matau paveikslus ar filmus, rodančius masinį žmonių susibūrimą kur nors žaliuojančiame slėnyje ar pajūryje, ir mano oda perbėga šurpas. Kažkodėl mieliau mylėti vienišą žmogų, negu neaprepiamą, energingą žmonių sambūrį. Ne per seniausiai Los Angeles mieste aktyvių sektantų suvažiavimas būrėsi trijose didžiulėse miesto arenose. Jiems pamaitinti per dieną reikėdavo apie 50,000 viščiukų. Koks imponuojantis viščiukų

virškinimas vienoje vietoje!

Lietuviai, ačiū Dievui, priklausome mažumai. Gimtinėje, juo labiau išeivijoje, lietuviai skaičiais pūstis negali. Okupacija ir egzilis privertė mus dažniau kalbėti apie nykimą, negu apie plėtotę. Kai kurių dvasia pakilių išeivių padėtis yra herojiškai egzistencinė. Vaizdas beveik primena Pilėnų laikyseną. Ryžtingi ir sąmoningi, ištikimi lietuviškai tradicijai ir laisvei, nenorį pasiduoti svetimaucių jūrai, nuolat žiūrį mirčiai į akis. Iš tokios laikysenos kyla išmintis. Iš sąmoningos mažumos trykšta dvasinė energija.

Prieš koki dešimtmetį pilietinių tautų gynėjai susibūrę dainuodavo: "We shall overcome". Jie priklausė mažumai. Mes, lietuvių tautų gynėjai, ingi turime drąsiai kartoti: "Išversime, išversime..." Tegu visokio plauko maksimalistai, didžiulių imperijų lipdytojai įrodinėja, kad mažųjų tautų dienos yra praėjusios, kad pasaulis netrukus pavirs vieno virėjo maišomu katilu. Tegu jie sau pučiasi — tol, kol sprogs lyg perpūsti balionai. Pati gamta nepakelia biologiskai ar geopolitiškai sukurty kolosų. Galima fik priminti dinozaurus arba visokias buvusias ir dingusias imperijas.

Š. m. vasario mėn. "Aidų" vedamajame mūsų Nepriklausomybės labai trumpas tarpsnis teisingai vadinamas "laisvės meteoru". Mums ji dovanojo istoriją. Nepriklausomybės blykstelėjimas buvo nuostabus: "visoje tautoje išsiskleidė lietuvių sąmonė", išsivystė socialinė — ūkinė pažanga, klestėjo Vytauto D. universitetas, eilė gimnazijų, šimtai mokyklų, gražieji miestai, tiesėsi keliai. Ir visa tai iš nedidelės metų saujos. Kitais žodžiais, mūsų pačių pastangomis iš stebuklingojo minimumo. Juk tada mes buvome neturtingi. Šiandien šis pavyzdys skaidrina mūsų protus.

Telieka ir toliau pasitikėti kokybiškos mažumos jėga. Telieka stebinti pasaulį ne milžiniškais

PRANCÜŽIŠKOJI DOVANA

(Atkelta iš 1 psl.)

romana lietuviškai išverstą. Šia proga tačiau norėčiau pateikti tik porą šiaipjau būdingų epizodų supažindinti su kalinio gyvenimo tikrove ir autoriaus naujajam dažnai itin kandyžios ironijos kupinui stiliui.

Štai tarpan kitų kalinių į Kauno kalėjimo bendrą kamara patenka ir sovietų armijos kapitonas lietuvis, sumtas už chuliganizmą. Jis nuosirdžiai prisipažįsta dėl to nusikaltes, bet didžiulio esąs komunistas, visom jėgom gina bolševikų ideologiją ir jį pukią santvarką, dargi kitus „buržuazinius ir fašistinius“ kameros kalinius agituoja atsakyti senų įsitikinimų ir pasikeisti. Romano herojai ir autoritai nuostabiai atrodo tai, kad kapitonas savo komunistinės tikybės plepalais yra visiškai nuosirdus — ir elgiasi, kaip daugumas rytų kraštų, arba slavų, žmonių, kurie mėgsta viešai save kaltinti ir plaktis. Ir tada Marcherat komentuoja: „Tai Dostojevskio herojus stalininiame padoze — padoze, kuris panašus į čia mums duodamą kavą: ji turi žiurkių myžalo skonį!“

Arba štai tas pats Marcherat, kuris dar prieš areštą buvo šiek tiek promokęs lietuviškai kalbėti ir rašyti, tolesniam tarymui iš šiaulių kalėjimo perkeltamas į Kauną. Prieš jį iškūnantis į Saugumo departamento rūsių kamara, du raštinės tarnautojai žydiškai tvarko jo perkėlimo bylos popierius ir užpildo dar vieną anketą. Tarp kitko, anketoje įrašytas klausimas, kokios lyties yra sumintasis vyras, ar moteris? Raštininkas delsia, galvoja ir pagaliau balsu klausia savo kolegą, kaip reikia lietuviškai užrašyti „vyras“; su ilguoju ar su trumpuoju? Deja, kolega irgi tik krato galvą, pagalvoja ir atsako nežinąs. Tada Marcherat, nors ir švėtimšalis, nebeįskentęs siūlosi pagelbėti ir rūpestinguosius saugumo tarnautojus užtikrina, kad žodį „vyras“ būtinai reikia rašyti su ygreku. Abu žydai nebesigėdiję, paklūsta ir kalinio lytį užrašo su ygreku. Bet iš veidų išraiškos matyti, kad abu labai nepatenkinti...

Ne tas vienas lietuviškas „vyras“ įvedamas į romano tekstą.

Lietuviškų žodžių ir net trumpų posakių veikalo puslapiuose mirgėte mirga, mažiausiai bent kelios dešimtys. Nelyginant kaip ir tiem Saugumo raštininkam žydams, taip ir mūsų autoriui, deja, keliolika kartų pasitaikė užrašyti lietuviškus žodžius ne visai teisingai. Kai sudariau tų mažyčių nuodėmių sąrašą ir pasiūčiau jį Paryžiu, rašytojas skubiai atsiliepė labai apgailestaujęs, kad prancūziškos spaustuvės kai kurių raidžių neturėjusios ir nebuvę progos susitikti su lietuvių kalbininku, kuris būtų viską patikrins. Ir jis jautėsi staciai priblokštas patyres, kad lietuviškai reikia sakyti ir rašyti „Saugumas“ (kaip policijos institucija). O jis per daugelį metų tikėjęs, jog tas žodis esąs moteriškos lyties, „Sauguma“, kaip daug kartų rašoma romane.

Tos smulkios paklaidos nelietuviai skaitytojui, be abejo, visai bereikšmės. Lietuviški žodžiai ar posakiai jam tik pridės šiek tiek kalbinio kolorito apie nepažįstamą kraštą, kuriame vyksta keisčiai ir ganėtinai siaubingi nuotyčiai. Laimei, romanas pateiktas ne tik to kalbinio kolorito egzotikos, bet ir daug daugiau. Vertingiausia bus tai, kad čia atskleidžiama be galo plati panorama tragikų įvykių, problemų ir situacijų, apsiniaukusių ir baisinčių surizgusių mažame ir ramiamė rytų Europos krašte, kurį užsigeidė užgrobti, sugriauti jo grąžų gyvenimą, kankinti ir naikinti jo nieku nekaltus žmones tolimųjų rytų šalies didvalstybė. Viena iš rytų, paskui kita iš vakarų...

Veik nuostabu, kad rašytojas, vaizduodamas tokias prieštaringas situacijas, beveik išvengia pabrėžinio tendencingumo, nesistengdamas tapti vienokios ar kitokios, tarkim, geresnės sistemos propagandistu. O nugalėti šitokias pagundas turėjo būti nelengva (lietuvių rašytojai, vaizdave šias situacijas, retas išvengdavo rūstaus moralisto pozicijos ar mum gerai suprantamo kaltintojo pozos, pasmerkęjo vaidmens). Gi Matorė, nors pats asmeniškai buvo įveltas į tokias pragariškas fantasmagorijas, stengiasi, ir tai jam beveik pavyko, išlikti ne prokurorui, o menininkui. Jis vaizduoja nuotykius ir įvykius, kaip juos matė, jautė, išgyveno ar apie juos iš kitų pasakojimų girdėjo, leisdamas vaizdą patiems atsiskleisti, įvykiams už save pačius kalbėti, o skaitytojui savaip juos pergyventi ir pačiam pasidaryti išvadas. Ne, gal ne visai visur ir jam toks „objektyvumas“ pavyko išlaikyti, bet aplamai iš menininko plėtomės veikale per dažnai neiškrūpsta.

Lietuviško gyvenimo kraujuojų skilčių ir to laikotarpio problemų „antsnuko“ ar „aklalančio“ romane tiek daug, tokių jautrių ir svarbių — netgi tokių nepasenusių, dar tebeturintų, — kiek niekur kitur neteko užtikti kitų nelietuvių rašytojų veikaluose, kuriuos nors požiūriu minėjusiuose Lietuva. Ne be to, kad literatūrinė prasme tai visą anų laikų tragiką rašytojas tarpais kiek paryškintų drąsiais „realistiniais“ nešvelnių žodžių potėpiams, pagyventų dažnai sultingos ironijos akimirkomis, prapleštų stambiaus intelektualinio pajėgumo akiračiais, ne kartą su šypsena dar pridėdamas taiklios (ir daugmaž teisingos) mūsų tautos būdo gerųjų ir mažiau gerų bruožių kritikos...

Ar šis veikalas sukelis verto dėmesio, ar ras skaitytojus pasisekimo Prancūzijoje bei kituose kraštuose, tuo tarpu dar per anksti pranašauti. O jo plėtimasis pasiskleidimas ir išpopuliarėjimas kiekvienam lietuviui būtų ne tik malonus, bet ir lietuviškai bylai didžiai naudingas (jeigu vėl taip neliteratūriškai išsireikštume). Veikalas pateikia gana platų, originalų, idomų ir tarsi tai dramatišką lietuvių tautos likimo pavaiždavimą, kai mūsų tėvynėje ėmė siautėti bolševikiniai imperialistai. Tai galėtų būti subtilus priminimas ir kitom Vakarų tautom, jei kuria dieną ir jas ištiks panašūs likimas.

Autorius „La muselière“ parašė, praėjus trisdešimčiai metų po įvykių, kuriuos jis vaizduoja romane. Beveik galima, kad „sovietinių temų“, bolševikinių teismų ir jų knoclagerių koncerte tai pasigirdo taip vėlai — kad ne tuo po karą, kai šios ir panašios temos vakariečių skaitytoja tada jaučiai dominavo, o ir vadinamojo „šaltojo karo“ atmosferai buvo palanki. Dėmesį šios rūšies literatūrai tada buvo patraukęs ypač Arthuras Koestleris savo „Vidurdenio tamsos“ romane (Darkness at Noon). Tiesa, šiuo metu Solženicino romani ir ypač jo sovietinių temų salų „archipelagai“ vėl šiek tiek sudrumstė vakariečių ramybę, nors jau matyti ir pastangos, kad tai liktų tik trumpalaikio sezono nerimas. Tirsėjant vakariečių atoslūgio (detente) tvarkai santykiuose ir pažiūrose į Sovietų Rusiją, labai jau aiškiai matoma hipokrizija ir polinkiai nepalankūs bolševizmui nuotai kas ignoruoti, rusiško imperializmo polėkius užtrinti, pavergti

Po karo Paryžiuje 1948 metais, Georges Matorė, tada Bezansono universiteto Literatūros fakulteto dekanas (kairėje) su būsimuoju jo tada dar neparašyto romano apžvalgininku (B. Raila).

tautų laisvinimosi prošaites slopinti.

Neabejotina, kad Georges Matorė veikalas tuojau po karo būtų buvęs daug didesnio dėmesio centre, leidėjų ir skaitytojų gaudomas. O dabar, kaip man teko patirti, kai kuriose didžiuliose komercinėse prancūzų leidėjų jėgose buvo sutinkamas su mandagių šaltelių ir — atidėlojimai, ir reikėjo kone poros metų, kol veikalas galėjo išvystyti knygynų langus.

Bet kūrybinių ir meninių požiūriu veikalas dėl to gal vėlyti tik žaizdintis. Dar Thomas Mann'as viename kritikos straipsnyje yra tvirtinęs, jog rašytojui epikai nerekomenduotina imti per karštas, emocijom ir betarpiškais išgyvenimais tebegarojančias temas. Tokios opos labiau dera lyrikam ir žurnalistam. Geriau, kai nuo jų nutolstama, nes epikai čia reikia atsipalaidavimo, distancijos, bent poros ar daugiau dešimčių metų perspektyvos — tuomet, esą, ir jautriausio pobūdžio tema galima objektyviau apdoroti, jos tūris esmė geriau suprasti, nesiblaškant išgyventi, ramiau išreikšti, meniškai brandžiau nusirpinti.

Savo pasisakymais viešai ir laiškuose Matorė neslepia, kad „La muselière“ romanas yra glaudžiai susietas su jo asmeniškais patyrimais, gyvenant Lietuvoje ir po to pirmuoju bolševikmečių atsidūrus šiauliu ir Kauno kalėjimuose. Kas šiame laikotarpyje jam pačiam atsitiko, tati jis vaizduoja visiškai tiksliai, sakykim — realistiškai. O kai dėl visumos, tai autorius viename man rašytame laiške atvirai pasisako, kad šis romanas esąs jo „biographie romancée“ (romano paversta biografija, tiksliau riegti autobiografija). Be abejo, su gausiais papildymais ar nuotyčiais, su pakeitimais ir kitokiom beletristiniam žanrui būtinom transformacijom. Bet kai kurios vietos ir įvykiai aprašomi visiškai tiksliai, o kai kuri asmenys dargi minimi jų tikrą pavardę. Lietuvis skaitytojas čia šiek tiek painiosis, kadangi geros lietuvių kalbos literatas ir nuodugnus prancūzų moderninės kalbos mokovas. Tokių mes nedaug turime išvijoje populiarių asmenų pavardės.

Reikia tikėtis, kad „La muselière“ neužsislėgęs tik prancūziškosios visuomenės skaitytojų ratė. Kiek man žinoma, Amerikoje romanas jau baigiamas versti į anglų kalbą ir netrukus bus pasiūlytas amerikiečių leidėjams. Tik ir čia detente atmosfera greičiausiai dės savo „antsnukį“...

Svarbiau man atrodė šia proga iškelti klausimą: o ką mes, lietuviai, darysim? Ar greit šį romaną išsiversim ir išleisim bent išvijoje? (Sovietinėje Lietuvoje jis bus anatema.) Lietuviškos knygos mūsų išvijoje skurdžiai telkvičiamos ir „gerus namus“. Dabar jau pas mus net paprasti pasisakymai už kultūrinės kūrybos puoselėjimą, mokslo ir meno veikalo rašymą ir leidimą lietuvių kalba vis gausėjantių patrauklių imama priskirti tautinės savižudybės linkmei (1) ir vertinama, kaip pasitarnavimas okupantui, beveik patsai „bolševizmas“...

Bet greičiausiai neapsirikičiau, kad Georges Matorė „bolševikinis“ romanas išvijos lietuvių skaitytojų būtų perkamas ir skaitomas ne mažiau už bet kurį kitą mūsų originaliosios beletristikos bestsellerį. Tik kas visiškai gerai ji išverstų ir išleistų? Šitokį klausimą keliu baugiai ir ne be priežasties. Mat, su šio romano kalba man teko susipažinti dar iš rankraščio, ir jau 1971 metų pabaigoje esu pamėgęs išvesti jo įžanginį skyrių (buvo atspausdintas Lietuvių Dienų magazino 1971 m. lapkričio mėn. numeryje). Man, visiškai neįgudusiam beletristikos vertėjui, ir dargi jokio prancūziško - lietuviško žodyno neturint, tas darbas tuoj pasirodė beveik neįkandamas, Matorė's romano (kaip ir kitų jo mokslinių veikalų) kalba yra sunki, labai žodinga, itin intelektualiai ir, šalia to, labai moderni, su įvairiais naujoviškais žodžiais ir posakiais, net ir „neencūriškais“. Tai ne klasikinė Racine ar Flauberto, bet šių dienų kalba. Tad tinkamas vertėjas čia turėtų būti drauge geros lietuvių kalbos literatas ir nuodugnus prancūzų moderninės kalbos mokovas. Tokių mes nedaug turime išvijoje populiarių asmenų pavardės.

IS LIETUVIŲ KATALIKŲ MOKSLO AKADEMIJOS VEIKLOS

Dešimtas Akademijs suvažiavimas. Centro valdyba savo posėdyje š. m. kovo mėn. 26 d. svarstė X-jo Akademijs suvažiavimo klausimą. Numatoma X-ji Akademijs suvažiavimą šaukti 1976 m. rudenį Detroite. Tai bus Padėkos dienos savaitgalis — lapkričio 25 - 28 d. Detroito Akademijs židinio pirmininkas prof. dr. Justinas Pikūnas rūpinis suvažiavimo parengimu ir jo pravedimu. Numatyta tokia bendra suvažiavimo schema:

Lapkričio 25 d. — ketvirtadienį (Padėkos dieną) prieš pietus suvažiavimo atidarymas ir pirmasis pilnatis posėdis, po pietų — sekcijų posėdžiai (paskaitos). Lapkričio 26 d. — penktadienį — sekcijų posėdžiai (paskaitos). Vakare — koncertas ir bendra vakarienė. Lapkričio 27 d. — šeštadienį — sekcijų posėdžiai (paskaitos). Vakare — koncertas ir bendra vakarienė. Lapkričio 28 d. — sekmadienį — iškilmingos pamaldos, pilnatis posėdis ir suvažiavimo uždarymas.

Premijos. Akademijs Centro valdyba rūpinasi, kad būtų paskirtos 1974 metų trys premijos: mokslinio veikalo, religinės minties veikalo ir žurnalistikos. Premijos yra po 1.000 dol. Visu jų mēcenatys yra kun. dr. Juozas Prunskis. Į premijų jury komisijas yra pakviesti šie asmenys: 1. Mokslinio veikalo premijos jury komisija:

Baltinis Andrius, kun. dr. Girmius Juozas, dr. Krasauskas Rapolas, kun. Rabikauskas Paulius, SJ, prof. dr. Skrupskelis Kęstutis, prof. dr. 2. Religinio veikalo premijos jury komisija: Baltinis Andrius, kun. dr. Celiešius Petras, prel. dr. Girmius Juozas, dr. Kazlauskas Vytautas, kun. dr. Skrupskelis Kęstutis, prof. dr. 3. Žurnalistikos premijos jury komisija: Baltinis Andrius, kun. dr. Girmius Juozas, dr., Kazlauskas Vytautas, kun. dr. Krasauskas Rapolas, kun. Skrupskelis Kęstutis, prof. dr. Premijos buvo planuotos paskirti iki š. m. balandžio 30 d. Kadangi jury komisijos sudarytos iš ne vienoje vietoje gyvenančių, tai premijų skyrimas atliekamas

tone ir Baltimorėje, kitą Clevelande, dar Montrealyje, gal susirastų Chicagoje. Ne per daug ir, tur būt, ne už dyką.

Bet kai didelis Lietuvos draugas, įgyvendindamas savo kūrybinę svajonę ir kone duotą sau priesaiką kalėjime po išsilaisvinimo atsisteiti mūsų tautai ir tiesai, prisiminti drauge su kitais kalimais iškentėti praiečiai ir savo mirusiai lietuvei žmonai (romanas dedikuotas Janės atminimui...), dabar tiesiai ant stalo, dėl nedingusių simpatijų mūsų tautai, pastatė kvapnių gelių puokštę — nejaugi mes galėtume praieiti pro šalį užsimerkę, nesusidomėję, nusisukdami?..

Georges Matorė, „La muselière“. Un dénué écoute et rêve. Ileido La Pensée Universelle, 3 bis, quai aux Fleurs, Paris 4e, 320 psl., kaina 37,50 franc. franky.

TEL — 788-3950
DR. REGINALD CIENKUS
GYDYTOJAS CHIROPRAKTIKAS
6230 W. Cermak Rd., Berwyn, Ill.
Pirmad., Antrad., Ketr., ir Penktad.
9 val. ryto iki 12 val. dienos ir nuo 2 val. popiet iki 8 val. vakaro.
Šeštadieniais 8:30 iki 12 val. dienos
Emergency tel. — 788-3951
Remkite tuos biznierių, kurie skelbiais dien. „Drauge“.

slaptu balsavimu korespondenciniu būdu.
Nauji Akademijs nariai. Centro valdyba savo posėdyje š. m. kovo mėn. 26 d. priėmė į Akademijs narius: Braženaite Nijolę, M.D. Pugevičių Kazimierą, kun., teol. lic. Vygantą Mindaugą, M. D. Vygantienę Austę, M. D. Prof. dr. Z. Ivinskio biblioteka - archyvas pamažu tvarkomas. Šiuo metu yra sudaroma bibliotekos kartoteka. Prof. Z. Ivinskio

Tel. PR 8-3229
DR. ANNA BALIUNAS
2858 West 63rd Street
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLES LIGOS
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akušerija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. L U 5-6446
3007 W. 83 Pl. Justice, Ill 599-0500
Pirmą ligonius pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti 374-8012

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-čios ir California
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. 6 iki 7:30 val. vakaro.
Šeštad. nuo 2 iki 8:30 val.
Pagal susitarimą.
Ofiso tel. 476-4012
Rezid. tel. Walbrook 5-3048

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., ketr. 1 iki 7 popiet. antrad., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir ketr. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penktad. 10-4, Šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir Emocinės Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. tel. — GI 8-6873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti: MI 2-0001.

Tel. — BE 3-5893
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akijų Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso telef. PR 8-2220
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 6 iki 8 val. vak., Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Afs PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. V. JUCAS
489-4441 — LO 1-4605
Jei neatsiliepia 561-1070
ODOS LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai: 2403 W. NORTH AVENUE
5214 N. Western Avenue
Valandos pagal susitarimą

Visi telefonai 652-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

DR. TERESĖ KAZLAUSKAS
VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
9755 W. 143 Street
Orland Park, Ill. 60462
Valandos pagal susitarimą
Tel. — 349-0887

antkapiui - paminklui buvo priimtas dail. A. Krivicko parengtas projektas, pagal kurį iškalamas granito akmenis paminklas - antkapis.

Akademijs leidiniai. Spaus-tuvei uždelsus darbą, stiprokai suvėlavo pasirodyti Konstantino Avizonio Raštų I tomas: „Bajorai Lietuvos valstybiniame gyvenime Vazų laikais“. Šiuo metu veikalas yra išryškloje. Kiti Akademijs leidiniai, kurie netrukus turėtų pasirodyti, yra Metraščių VI tomas ir mūsų įžymaus kalbininko prof. dr. Antano Salio Rinktiniai raštai, I t.: „Bendrinė kalba“.

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Iškylus trečiadienius Šeštadieniais 12 ir 4 val. popiet.

Tel. RELiance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. Šeštad. 12-2 val. p. p., trečiad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KEDIKIŲ IR VAIKŲ LIGOS
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto iki 1 val. popiet.
Ofiso tolef. RE 7-1168
Rezid. telef. 239-2919

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave., kampas)
Val.: pirmad., antrad., ketr. ir penkt. Nuo 8 iki 7 val. p. p.
Tik susitarus

Tel. — 282-4322
DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai:
111 N. WABASH AVE.
4200 N. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
(Kaiba lietuviškai)
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis, Pritaiko akinus ir „contact lenses“
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLES IR PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 popiet ir ketr. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RE 5-4410
Rezid. GR 6-0617
Valandos: pirm. ir ketr. nuo 1 val. iki 3 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 val. v. p. antr. ir penkt. nuo 1-3 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisai ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROspect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. p. Šeštad. 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antrad., ketr. ir penktad. 2-5 ir 6-7 — JS anksto susitarus

Tel. Ofiso PR 6-8446
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

Ofiso tel. 767-2141; namų 636-1850
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val.: pirm. antr., ketr. 2-5 ir 6-8, penktad. 2-5. Šešt. pagal susitarimą

Kai meilės eliksiyras jau išgertas

VLADAS JAKUBENAS

J. Donizetti operos „Meilės eliksiyras“ — šių metų Chicagos Lietuvių operos pastatymas įvedė mus į mūsų scenoje naują pasaulį. Buvome įpratę scenoje matyti dramatiškų ir aištrų pergyvenimų bei tragiškų įvykių pilnų veikalus, vieton jų šiemet mus pasitiko giedri, nekomplikuoto siužeto komedija, paremta kone išsiaištinamais ir neišsiaištinamais motyvais skamba nebanaliai ir naujai, bet kuriame taip pat nuoširdžiai kai kur prašneka ir melancholiška lyrika.

Gaetano Donizetti (1797-1848) buvo nuostabaus produktavimo kompozitorius, parašęs daugiau kaip 60 operų (tik dvi liko nepastatytos) ir dar keletą operėlių. Vis dėlto tik penkiomis operomis jis įgijo pasaulinio garso ir išsilaikė jomis iki mūsų laikų. Šios operos buvo parašytos po to, kai Donizetti kūrė peržengė gimtosios Italijos ribas, pasiekdamas Paryžių ir Londoną. Be „Meilės eliksiro“ prie jų šedevrų priklauso ir opera „Lucia di Lammermoor“, kurioje prieš keliolika metų garsoji Maria Callas sugebėjo sudrebinėti muzikinę Chicago.

„Meilės eliksiyras“ yra išsiaištinamas, lengvas, su žymia greitu tempu persvara, su vienintele garsiaja, giedrai ilgesinga tenoro arija, kurioje pagal autoriaus originalo idėją melodiją pradeda savotiškai — nosinio tembro fagotas (bassoon) ir toliau solistui pritaria. Stefano Wicico padainuota, ji paliks atmintyje, kaip vienas gražiausių šio dainininko kūrybinių žygių, kaip ir iš viso ši jam ypač tinkama, lengvo stiliaus italo kaimiečio rolė.

Jau premjeros spektaklyje operos galėjome klausytis daugelyje vietų, nežinodami i scena, lyg organiskai besivystančios, neišsiaištinamų melodijų pilnos simfonijos, „Meilės eliksiyre“ visi turė-

jo darbo: dainuoti! Donizetti operos remiasi vokalinio elementu: ne vien puikiomis arijomis, kurios yra rezervuotos beveik kiekvienam solistui, ne vien išpildingais choriniais ansambliais, bet ir rečitatyvais ar atskiromis choro frazėmis. Visi tie elementai jungiasi į vieną organiską visumą. Uždavinys — dainuoti būvo vykdomas. Ir vykdomas gerai. Choras jau premjeroje rodė ne vien ritminį bei intonacinį tikslumą, bet ir lietuviams nelengvai pasiduodantį sugebėjimą dainuoti „mezza voce“, iš kurio nesunkiai nukrypstant „forte“ ir „piano“ link, suteikiant visai šio veikalo eigai lengvumą ir lankstumą.

Be jau minėto St. Wicico, parbrėžtinas ypač laimingas rolių paskirstymas. Gina Capkauskienė (Adina) vienu atžvilgiu vertintina „madniu“ būdu: reliatyvumo principu. Tai liečia jos scenišką išvaizdą ir laikyseną: kokią ji buvo, pirmuosius žingsnius koncerto ar operos scenoje bežengdama, ir kokią ji tapo, ką ji iš savęs padarė. Skirtumas yra sunkiai tikėtinas. Tuo nepasakyta, kad viskas jau tobula, kad galima išsėti „ant laurų“. Sakysim, šukuosenos stilius ir visos aprėdas vargu ar atitiko vaizduojamą epochą ir turtingesnę Vidurio Italijos kaimietę. Šiuo atveju gal buvo ieškoma „sceniškiausio“ efekto, svarbesnio už autentiškumą. Kaip ten būtų, Gina Capkauskienė yra pasiekusi operos sceniškumo reikalavimus visai gražių rezultatų. O dainuojama buvo puikiai. G. Capkauskienės silpnė pusė — tam tikras vidurinio registro blankumas neturėjo šiame veikale daug progos pasireikšti. Šviesus, kiek metalinis aukštutinis registras, čia gausiai pavartotas, funkcionavo be priekaišto: preciziškai, lengvai ir intonuoti. Rolė puikiai išmokyta su jaučiama muzikine pažanga.

Arnoldą Voketaitį pirmą kartą girdėjome didesnėje rolėje lietuvių scenoje ir lietuvių kalba su visais gerai suprantama dikcija. Kaip žinoma, jis daug ir dažnai dainuoja amerikiečių stambiuose operų teatruose ir koncertuose. Arnoldas Voketaitis, gal būt, neturi „šaliapiškos“ balso stiprumo ir skambaus tembro. Bet to, ką jis turi, pilnai užtenka paremti ir išryškinti jo tikrai stambiems aktoriams ir muzikams gabumams. Jo stiprioji pusė yra viso kūno, ypač rankų vaidyba; jo veidas geriausiai tinka šaržuotoms, drastiškoms išraiškoms. Visa tai pilnai tiko Dr. Dulcamaros vaidmeniui, kurį jis sukurė kiek mefistofeliškai komiškai, nuolat patraukiantį publikos dėmesį. Gal būt, jei veiksmas vyktų pvz. Vokietijos užkampyje, tai panašus „daktaras“ turėtų būti santūresnis, lyg „svarbus asmuo“. Italijos kaimo aplinkumai pateiktas vaidmuo visai pritiko. Suprantama, kad Dr. Dulcamaros rolė buvo puikiai pasisavinta iš muzikinės pusės, leidžiant solistui laike vaidybiškų išdaigų visai nežūreti i dirigenta, visur tiksliai pasiliekančią ritmą. Antrame spektaklyje daugelis vaidybiinių detalių buvo kitokių, o įspūdis santūresnis ir veiksmingesnis, vokalinė pusė — skambesnė.

Algirdas Brazis seržanto rolėje jautėsi „kaip namie“, panašų rolių daug atlikęs praėjusio. Vokietijoje jo pusėje pažymėtinas žymus „belcanto“ vyravimas — A. Brazio dainavime itin teigiamas įnašas.

Margarita Momkienė sugebėjo publiką sudominti, sukurdamą gracingą, vokališkai sklandų Adinos draugės Gianettos vaidmenį. Aplamai visa ši mergaičių choro scena režisūros ir choro lengvumo atžvilgiu sudarė pirmąjį efektą.

Ši Donizetti opera yra kilusi tais laikais, kai „muzikinės dramos“ sąvoka dar nebuvo gimusi vos keliolikos metų amžiaus pasiekusio R. Wagnerio mintyse; Arnoldą Voketaitį pirmą kartą

girdėjome didesnėje rolėje lietuvių scenoje ir lietuvių kalba su visais gerai suprantama dikcija. Kaip žinoma, jis daug ir dažnai dainuoja amerikiečių stambiuose operų teatruose ir koncertuose. Arnoldas Voketaitis, gal būt, neturi „šaliapiškos“ balso stiprumo ir skambaus tembro. Bet to, ką jis turi, pilnai užtenka paremti ir išryškinti jo tikrai stambiems aktoriams ir muzikams gabumams. Jo stiprioji pusė yra viso kūno, ypač rankų vaidyba; jo veidas geriausiai tinka šaržuotoms, drastiškoms išraiškoms. Visa tai pilnai tiko Dr. Dulcamaros vaidmeniui, kurį jis sukurė kiek mefistofeliškai komiškai, nuolat patraukiantį publikos dėmesį. Gal būt, jei veiksmas vyktų pvz. Vokietijos užkampyje, tai panašus „daktaras“ turėtų būti santūresnis, lyg „svarbus asmuo“. Italijos kaimo aplinkumai pateiktas vaidmuo visai pritiko. Suprantama, kad Dr. Dulcamaros rolė buvo puikiai pasisavinta iš muzikinės pusės, leidžiant solistui laike vaidybiškų išdaigų visai nežūreti i dirigenta, visur tiksliai pasiliekančią ritmą. Antrame spektaklyje daugelis vaidybiinių detalių buvo kitokių, o įspūdis santūresnis ir veiksmingesnis, vokalinė pusė — skambesnė.

Algirdas Brazis seržanto rolėje jautėsi „kaip namie“, panašų rolių daug atlikęs praėjusio. Vokietijoje jo pusėje pažymėtinas žymus „belcanto“ vyravimas — A. Brazio dainavime itin teigiamas įnašas.

Margarita Momkienė sugebėjo publiką sudominti, sukurdamą gracingą, vokališkai sklandų Adinos draugės Gianettos vaidmenį. Aplamai visa ši mergaičių choro scena režisūros ir choro lengvumo atžvilgiu sudarė pirmąjį efektą.

Ši Donizetti opera yra kilusi tais laikais, kai „muzikinės dramos“ sąvoka dar nebuvo gimusi vos keliolikos metų amžiaus pasiekusio R. Wagnerio mintyse; Arnoldą Voketaitį pirmą kartą

girdėjome didesnėje rolėje lietuvių scenoje ir lietuvių kalba su visais gerai suprantama dikcija. Kaip žinoma, jis daug ir dažnai dainuoja amerikiečių stambiuose operų teatruose ir koncertuose. Arnoldas Voketaitis, gal būt, neturi „šaliapiškos“ balso stiprumo ir skambaus tembro. Bet to, ką jis turi, pilnai užtenka paremti ir išryškinti jo tikrai stambiems aktoriams ir muzikams gabumams. Jo stiprioji pusė yra viso kūno, ypač rankų vaidyba; jo veidas geriausiai tinka šaržuotoms, drastiškoms išraiškoms. Visa tai pilnai tiko Dr. Dulcamaros vaidmeniui, kurį jis sukurė kiek mefistofeliškai komiškai, nuolat patraukiantį publikos dėmesį. Gal būt, jei veiksmas vyktų pvz. Vokietijos užkampyje, tai panašus „daktaras“ turėtų būti santūresnis, lyg „svarbus asmuo“. Italijos kaimo aplinkumai pateiktas vaidmuo visai pritiko. Suprantama, kad Dr. Dulcamaros rolė buvo puikiai pasisavinta iš muzikinės pusės, leidžiant solistui laike vaidybiškų išdaigų visai nežūreti i dirigenta, visur tiksliai pasiliekančią ritmą. Antrame spektaklyje daugelis vaidybiinių detalių buvo kitokių, o įspūdis santūresnis ir veiksmingesnis, vokalinė pusė — skambesnė.

rugpjūčio mėn., o Vilnius rugsėjo) buvo išeistas įsakymas „Pagrindinės linijos mokykliniams reikalams atgaivinti, kur su tipingu vokišku pedantiškumu buvo išdėstyti mokyklų tikslai ir jų priežiūros nuostatai. Vokiečiams rūpėjo faktiškai tik pradžios mokyklos. Jiems buvo svarbu pamokyti ūkininką, kad jo darbas (sykiu ir ekonominė nauda vokiečiams) būtų našesnis. Lietuviškos inteligentijos ugdymas jiems ne tik nebuvo reikalingas, betgi dar ir nenaudingas (panašiai jie žiūrėjo i lietuvių švietimą ir Antrojo pas. karo okupacijos metu), tad lietuviškų gimnazijų jie nusteigė ir nerėmė, tik pakentė tas kelias, kurios buvo išlaikomos švietimo draugijų. 1916 m. buvo tik 4 liet. gimnazijos (Vilniuje, Kaune, Šiauliuose ir Panevėžyje) ir viena vad. miesto mokykla Ukmergėje (žr. M. Urbšienė, „Lietuvos mokykla Didžiojo karo metu“, atspaudas iš „Židinio“, 1937, Nr. 3-4, p. 24). Aukštojo mokslo studijų organizavimas jau 1916. II. 21 d. įsakymu buvo stačiai uždraustas: „Mokyklos ir mokslo kursai vadinami 'Universitetais' yra uždrausti“ (Urbšienė, p. 20).

Patiko lietuviams betgi tai, kad vokiečiai, jau 1915.X.27 d. įsakymu uždraudė mokyklose dėstyti rusiškai ir įvedė gimtąją kalbą. Šiaip jau germanizacinė politika buvo stipri: ne tik buvo daug vokiečių kalbos pamokų, bet dar ir įsakymu mokyklose skiepyti vokiečiams palankią dvasią. Pvz. 1915.XII.22 d. mokyklinių taisyklių 5-me paragrafe numatyta tarp kitko, kad „mokyklos privalo gauti tikybišką pakraipą, pratinanti jaunimą klausyti įstatymų, gerbti Vokiečių vyriausybę bei josios ginkluotąją galią“ (kariuomenė). Be to, dar įsakymu, kad „berniukai būtų pratinami be pagerbtinų vietos asmenų, ypačiai kunigų ir mokytojų, sveikinti ir uniformuotus vokiečių karininkus bei valdininkus, nusimindami kepurę nuo galvos“ (Urbšienė, p. 15). Mokytojų kursų dalyviams buvo nurodoma, kad turėtų su mokiniais tokio

požiūrio pokalbius: „Kas yra tavo viršininkas? — Mano tėvas. Kas yra tavo tėvo viršininkas? — Senėlinas. Kas yra visų senėlinų tėvas? — Viršaitis. Kas yra visų viršaitių tėvas? — Apskrities viršininkas. Kas yra visų apskrities viršininkų tėvas? — Kunigaikštis Isenburgas. Kas yra kunigaikščio Isenburgas tėvas? — Kaizeris Vilhelmas“ (Urbšienė, p. 27). Beje, viršaitis (amtsforstejeris) ir apskrities viršininkas (kreishauptmanis) buvo vokiečiai. F. I. Isenburg-Birstein buvo 1916-1917 m. vokiečių karinės valdžios (Militaerverwaltung) Lietuvoje viršininkas, itin nekęs dėl tuo metu vykdytų sunkių rekvizicijų ir kitokių žiaurumų.

Keli pateiktieji bruožai ryškiai apibūdina švietimo padėtį Lietuvoje. 1918 m. vis daugiau vilčių įgaunanti ir stiprėjanti lietuvių veikla kryo ir i tą svarbią švietimo sritį. Itin aktualus buvo lietuviškų gimnazijų, kurių tiek mažai tebuvo, reikalas. Dėl karo metu sąlygų daugelis buvo priversti nutraukti pradėtąjį gimnazijos mokslą, o dar daugiau buvo tokių, kurie net ir progos neturėjo jo pradėti. Jie prašė prašė, reikalaute reikalavo lietuviškų gimnazijų. Štai „Lietuvos Aidas“ (1918.II.21, Nr. 23) skaitoma tokį atsisaukimą: „Zemaičių moksleivių atsisaukimas. Jau ketveri metai, kaip užėjo baisus karo laikas. Sunkus tas laikas visai žmonijai, bet ypačiai sunkus ir mokslus einančiai jaunimui. Mokslo sustojimas, mokyklų (ypač gimnazijų) uždarytos, o metai bėgti bėga. Dabar jau, ačiū Dieviui, šiek tiek prašvito Lietuvos padangė, bet mes, žemaičiai, vargstame tamsumoje. Kaip laikraščiai praneša, įvairiose vietose atsidarė gimnazijos. Bet mes turime senti, skursti ir neturėti tos vilties, kad galėsime pasidaryti atgimusiame Lietuvoje. Čia prieš karą buvo Palangos, Tauragės, Telšių, Šiaulių gimnazijos, o dabar visi likę be jų laukia jų kaip supis [t. y. suopis, toks paukštis] lietaus lašo. [...] Sunku jau mums ilgiau laukti. Čia pas mus bū-

Nuotrauka K. Ambrozaičio

Gegužis grįžta Illinojun

BERNARDAS BRAZDŽIONIS

Nors gegužis grįžta Illinojun,
Bet be "figos lapo" ir nuoga
Carlo Sandburgo senoji mylimoji
Soka vėjo skveruos Chicago.

Tvoja tvaikas, barq kai pradaro,
Einant Iks (x) ar Ygrek (y) Avenue,
Raitos raganos ant gurgždančių gitarų,
Tartum šimtas Kupiščio velnių!...

"Po velniais" turi balsu nesavo...
Netiki žmogus savom ausim, —
Saulė, it išgąsdinta čiubava,
Bėga pasislėpti po debesim....

Pasviečia. Palyja. Palaukia. Palyja. —
Žuvies zodiako ženkle Chicago.
Ir jausmas (o, griausmas!), jauti, jau pelyja,
Kadaise kaip jėrakas deges staiga.

O čiando pavasario parkai be lapų.
Baisu prisiglaust prie šakelės nuogos...
Sustojęs maldauji dangaus eskulapų:
Išgelbėkit gamtą nuo šitos slogos...

Plikam Marquette Parke pirmoji žolytė
Dar vos tik iš suodino cemento kelias
Ir prašo dangaus debesėlių palyti —
Ir upėmis virsta melksfaltinis kelias.

Magnolių šakos, it žaidzos, raudonos
Pavasario nuotakų pokyliui rengias.
Ir kyla iš kažkur toks prašantis tonas:
"Nors sprindį aukštos Escondido padangės..."

"Nors lašą karštos Kalifornijos saulės
(Kaip meilė jaunų Hollywoodo poetų),
Ir vienu mirksniu pasikeistų pasaulis —
Ugningai sena Chicago sužydėtų..."

Šiltadaržį nupirktą varganą tulpę
Teta Talman gavėję kaip skausmą sodina...
Einu ir mąstau ir meldžiuos "Mea culpa", —
(Perdangul išgerta dažnytinio vymo...) —

Lyg tartum girdžiu griaudžiant pirmą perkūną,
Lyg žemė pavargus po kojom paslysta,
Ir skruzdėlės žaibu nubėga per kūną:
Rytoj išsąžuioju i žydinčią Vistą!...

(1972)

Mano tėvas

Vieno gydytojo gyvenimo ir jo laikų istorija

Vincas Maciūnas

(Tęsinys iš praėjusio šeštadienio.)

Yra išlikusi liaudies dainuška: „Bėdos mums buvo, kai valdė ruskis,— šiandien gyvenam, valgom be druskos“. Vyr Komisija karo nuostoliams skaityti apskaičiavo, kad vokiečių okupacinė valdžia privatiems gyventojams yra padariusi nuostolių daugiau kaip 1 bilijoną litų. Tai buvo Lietuva labai didelė suma, ypač prisiminus, kad visos Lietuvos valstybės išdo ir savivaldybių pajamos pvz. 1925 m., taigi nepriklausomybės pradžioje, siekė tik truputį daugiau kaip vieną ketvirtadalį bilijono litų.

Tokią tad sunkią ekonominę padėtį paveldėjo nepriklausomoji Lietuvos respublika. Beje, nebuvo tada, kaip po Antrojo pasaulinio karo, Maršalo ir kitokių Amerikos planų padėti karo nuniokotiems kraštams, jų tarpe Lietuvai. Tiesa, naudingos Lietuvai buvo amerikiečių lietuvių aukos, bet valstybiniu mastu jos negalėjo būti labai reikšmingos. Lietuvai reikėjo atsistatyti ir užgydyti karo žaizdas pačiai.

Viena iš tokių svarbių ekonominių pastangų buvo kooperacinis sąjūdis. Rašė „Lietuvos Aido“ bendradarbis J. Vaitkus: „Norėdami atstatyti Lietuvos prekybą ir pramonę kooperacijos pamatais, nepivalome laukti galutinės karo pabaigos, bet tuojau stoti i organizacijos darbą. [...] Mums tad

privalo rūpėti lyginai politikos ateitis, kaip ir ekonominė. Nes jeigu vien turėsime politikos liuosybę, bet ekonomijos žvilgsniu būsime silpni, nesusiorganizavę, silpnas bus ir mūsų politikos gyvenimas. [...] Baigdamas noriu dar dėl to keletą žodžių tarti mūsų sodžiaus inteligentams, o ypač kunigijai. Jie būtent, dabar turėtų pasistengti išaiškinti žmonėms kooperacijos prasmę ir naudą. Turėti būti visa sunaudota Lietuvos gerovei ir jos ekonominiam sustiprėjimui“ (Liet. Aidas, 1918.III.16, Nr. 33).

Kooperacinis sąjūdis, prasidėjęs Lietuvoje jau XIX amž. pabaigoje, plėtojosi toliau. Linkuvoje pokario metais sėkmingai veikė nežinau kuriais metais čia įsteigtoji vartotojų bendrovė. Prie jos veiklos ir mano tėvas buvo aktyviai prisidėjęs. Nežinau, kurias pareigas jis ten turėjo, ar valdyboje ar revizijos komisijoje, tik prisimenu jį namie dažnai palinkusį prie didelių buhalterijos knygų, stropiai tikrinantį, taisantį, rašantį.

Šalia politinio organizavimosi ir ekonominio stiprinimosi buvo dar viena labai svarbi valstybės kuriamojo darbo sritis — krašto švietimas. Vokiečiai, okupavę Lietuvą, ir jos švietimą paėmė i savo rankas. Jau 1915.XII.22 d. (taigi pačioje pradžioje, nes Kaunas buvo vokiečių užimtas tik tų metų

goje šalia aukšto tikslumo ir lengvumo jautėsi viską apimanti dirigento Vytauto Marijošiaus asmenybė, teikianti spektakliui vieningą, gilią, kultūra dvelkiančią dvasią. Tos individualios dvasios buvo ši kartą daugiau negu peritę kščiame „Kaukių baliuje“, buvo taip, kaip „Likimo galioje“, (Nukelta i 4 psl.)

tinai reikalinga gimnazija ar Palangoje, ar Tauragėje, o geriausiai prieinamos vietos yra Rietavas arba Varniai, o gal ir Svėkšna. Norinčių stoti labai daug, o nėra, kas pasirūpintų jais. Mes nežinome patys, kaip pradėti prašyti ir ko? Dabar tylėti nebegalima, nes metai bėga ir mes visi mokslui pasenstame ir tinkamai nebegalėsime darbuotis tėvynei. [...] I kitas gimnazijas mums nuvažiuoti toli. [...] Buvusieji Palangos gimnazijos mokiniai. Svėkšna, 1918 m. sausio m. 21 d.“

Tokių senstančių gimnazistų buvo daug visoje Lietuvoje. Tad pvz. Šiaulių gimnazijos įstojamųjų egzaminų skelbime nurodoma, kad „bus priimami mokiniai be skirtumo lyties ir amžiaus“ (Liet. Aidas, 1918.III.7, Nr. 29). Prisimenu, kad ir mano klasėje dvigubai už mane vyresnių mokinių, kiti jau ir kariuomenę savanoriais atitarnavę.

Taigi buvo gyvas reikalas steigti lietuviškas gimnazijas. Jei 1916 m., kaip aukščiau minėta, jų tebuvo keturios, tai 1918 m. jos veikė jau bent dvidešimtyje Lietuvos miestų bei miestelių. Susirūpinta ir Linkuvoje steigti gimnaziją. Jų nebuvo gana dideliame siaurės Lietuvos plote, o Šiaulių ir Panevėžio gimnazijos buvo tolokai, nelengvai pasiekiamos ir jau turinčios pakankamai mokinių. Linkuva buvo patogioje centrinėje pozicijoje. Buvo čia ir šiek tiek inteligentijos, aktyviai įsijungusios, kiek jau sąlygos leido, Lietuvos atstatymo darban. Susirado ir mokytojų būrelis. IV.28 d. čia netgi įvyko Joniškėlio Apskrities Mokytojų Sąjungos steigiamasis susirinkimas (Liet. Aidas, 1918.IV.30, Nr.51). Susirado mokytojų ir naujai gimnazijai. Pranešė „Lietuvos Aidas“ (1918.II.21, Nr. 23): „Siemet nuo Velykų Linkuvoj žadama atidaryti lietuvių gimnaziją. Ši gimnazija steigiamą tam tikrą komitetą, kurio pirmininku yra vietinis Linkuvos klebonas [šiaurėnų]. Iš pradžių joje žada mokytojauti Ign. Bržozauskai (kaipio vedėjas) [Ignas Braz-

(Nukelta i 4 psl.)

MANO TĖVAS

(Atkelta iš 3 psl.)

džiūnas, vėliau ilgametis gimnazijos direktorius], M. Kripas, P. Spudas ir J. Gobis. Tuo tarpu gimnazijoje bus atidarytos pirmosios keturios klasės. Mokinių spėjama būsią daugiau kaip šimtas".

Rudenį gimnazija jau veikė, ir aš įstojau jos pirmoj klasėn. Iš pradžių buvo 4 klasės, bet gimnazija pamečiui augo, ir 1925 m. išleido pirmą abiturientų laidą. Aš buvau antroje (1926 m.) laidoje.

Mano tėvas įėjo gimnazijos draugijos valdybą ir buvo vienas iš aktyviausių jos narių. Kadangi Linkuvos gimnazija buvo privati (ji žymiai vėliau tebuvo suvalstybinta), draugijos valdybai teko rūpintis jos lėšomis, patalpomis ir kitais įvairiais gimnazijos išlaikymo reikalais. Vėliau tėvui teko dar arčiau susirūšti su gimnazija. Aukštąjį mokslą baigusiu žmonių tada dar labai stigo, ir tuos pačius labiau traukė didesnieji miestai, ypač Kaunas su centriniomis įstaigomis. Tad Linkuvos gimnazijoje mokytojai teko dėl karo sąlygų mokslo nebeužbaigusiems studentams ar net iš viso universitetų nelankiusiems asmenims. Linkuvos progimnazijai virstant pilna gimnazija, švietimo ministerija pareikalavo, kad bent du mokytojai būtų su aukštuoju mokslu. Buvo atsikviestas buv. rusų gimnazijos mokytojas B. Staškevičius, po karo kaime apsigyvenęs. Nesurandant tuo tarpu kito mokytojo, ministerija pasiūlė tėvui, kaip baigusiam aukštąjį mokslą, mokytojauti. Jis apsiėmė dėstyti higieną, anatomiją ir, kad turėtų mokytojų reikalingą pamokų skaičiaus minimumą, dar pasiėmė vienoje aukštesnėje klasėje dėstyti lotynų kalbą. Tai jam nesudarė sunkumų, nes rusų gimnazijose klasikinės kalbos (Mintaujoje jas šalia kitų mokytojų dėstė ir Jablonskis) labai stipriai išeinamos. Bėmokytojaudamas tėvas parengė mokyklinį higienos vadovėlį (1929).

Darbas gimnazijos draugijos valdyboje ir kitoks reiškinys viešojoje veikloje buvo tėvui visuomeninės pareigos, kuriai jau Mintaujoje išmoko būti jautrus, reikalingas. Pagrindinis jo darbas, žinoma, buvo gydytojo praktika. Deja, nors augeis gydytojo šeimoje, aš niekada nebuvau linkęs į mediciną ir ja per mažai domėjaisi, kad galėčiau apibūdinti tėvą kaip gydytoją. Jis pats buvo iš jaunų dienų kuklus (rašė man 1963.I.16 S. Kairys, pažinęs mano tėvą dar Palangos progimnazijoje: "visuomet labai kuklus ir mielas Juozas Maciūnas"). Tad labai nemėgo nei pats girtis, nemėgo ir kitų reklamavimosi. Prisimenu, kad ironiškai pasisakė apie vieną Kauno gydytoją, kuris prisipirkes gal ir nebūtinai reikalingos aparatūros, kad labiau imponuotų savo pacientams, o pats neatpažinęs paprasto apendicito ir numarinęs žymų mūsų universiteto profesorių. Ypač erzino jį šundaktarių šarlatanizmas. Antai Eitkunuiose buvo pasigarsinęs toks stebuklingas daktaras, kuris iš akių atpažindavęs ligas ir pas kurį gausiai važiuodavę žmonės iš Lietuvos. Tėvas skaniai juokėsi, kad net jo senų dienų draugas veterinarijos gydytojas važiuojo pas aną stebukladarį gydytis. Betgi pačių žmonių lengvatarikiškumas padėdavo tokiems šundaktariams iškilti. Atsimenu tėvą pasakojus tokią atsitikimą. Varšuvoje dar senais rusų valdžios laikais, kartą buvo teisiamas vienas šundaktaris, nes gydęs tokiais vaistais, kuriuos tik tikras gydytojas tegalėjo receptu prirašyti. Teisme betgi anas šundaktaris pasisakė turįs tam teisę ir pateikė gydytojo diplomą. Nustebo teisėjas, kodėl gi jis, būdamas gydytojas, gyvenęs ir praktikuojąs kaip koks šundaktaris. Tasai labai paprastai paaiškino: "Baigęs mokslus, išinuomuoju butą didelėje Varšuvos gatvėje, įsirengiau brangų kabinetą ir laukiau pacientų. Deja, jų tiek mažai tesusilaukiau, kad negalėjau išsimokėti gausių skolų. Tad apsigyvenau užkaborėje ir per kiemsargius palaidei gaudus, kad čia atsikėlęs stebuklingas daktaras. Pacientų negalėjau atsiginti".

Nebuvo lengvas gydytojo darbas dideliame valsčiuje. Ypač kai reikėdavo menku vėžimu važiuoti toliman kaiman rudens klampiu purvynu pažliugusiais keliais ar žiemos šalčiams spiginant. Vėliau Linkuvon atsikėlė dar vienas gydytojas, ir tėvui darbas palengvėjo.

Laisvalaikiu tėvas mėgo užsiimti nedideliais dailidės darbais, turėjo daržinėleje varstotą, o piūkias, kirvis, kaltas ir kiti įrankiai klausė jo mikiolos rankos. Man itin imponavo tai jo pasidaryti tam tikri spaustuvai, kurių pagalba jis visai daliai įrišdavo knygas. Įrišo jis ir mano disertaciją, vėninTELę knygą, kurią 1944 m. vasarą išsivežiau iš Lietuvos.

Pasistatydinęs miestelio šiauriniame pakraštyje patogius, kad ir anaipol neprabangius namus, įveisęs obelaičių sodą, prisidinėjęs įvairių uogų krūmų ir dekoratyvinių medelių (tai irgi buvo mėgstamas jo poilsio va-

landų darbas), tėvas niekur nebeketino keltis iš Linkuvos, kur buvo plačiai žinomas ir gerbiamas. O vis dėlto jam teko ilgesniam laikui palikti Linkuvą. 1930 m. jo senas moks-ladraugis iš Palangos ir Mintaujos laikų prezidentas A. Smetona pakvietė sveikatos departamento direktorium. Pasiūlymas buvo tuo patrauklesnis, kad du sūnūs jau lankė Kauno universitetą, o trečiasis kaip tik tų metų rudenį ketino stoti medicinos fakultetan. Tėvas pasiūlymą priėmė ir išbuvo sveikatos dept. direktorium ligi 1938 m.

Kaune tėvo laukė jau visai kitoks darbas: jau nebe kasdienė medicos praktika, o medicinos administracija, nutolusi nuo konkretaus paciento, kad ir besirūpinanti jo reikalais. Nebereikėjo kabinete priiminėti ligonių ar jų lankyti, nustatinėti diagnozių, gydyti, o rengti su sveikatos reikalais surištų įstatymų projektus, juos referuoti ir ginti ministrų kabineto posėdžiuose, leisti įvairias sanitarijos taisykles, rūpintis ligoninių bei kurortų tinkama veikla, prižiūrėti valdžios gydytojų darbą ir t. t. Betgi visa tai vėl ne mano sritis ir aš, deja, nesugebėčiau įvertinti tėvo įnašo Lietuvos sveikatos reikalų tvarkyman. Galiu tik pacituoti dr. V. Tercijono užuominą trumpame enciklopediniame straipsnyje apie sveikatos apsaugą nepriklausomojoje Lietuvoje: "1935 buvo išleistas įstatymas kovai su veneros ligomis, paruoštas Sveikatos dpt. dir. dr. J. Maciūno iniciatyva. Tas įstatymas praplatino kovą, uždėjo atsakomybę už aprėtimą ir įvedė į valstybės biudžetą specialias sumas kovai su veneros ligomis. Visose apskrityse buvo įsteigtos odos ir veneros ligų ambulatorijos, kurios praplėtė kovą su veneros ligomis. Po kelerių metų buvo pastebėtas veneros ligų, ypač sifilio, mažėjimas" (Lietuvių Enciklopedija, XV, p. 124). Tėvui bedirektoriaujant buvo 1933 m. paskelbta Lietuvos kurortų sąrašas ir viešo tvarkymo taisyklės (Liet. Encikl., XV, p. 128).

Vieną svarbų darbą galiu nurodyti, kurį tėvas atliko ne tik savo asmenine iniciatyva, bet ir savo laisvalaikiu: jis išvertė iš vokiečių kalbos dvi stambias ir pagalbiniam medicinos personalui labai reikalingas knygas (vokiškus "handbuchus"): "Akušerės vadovėlis" (1936) ir "Ligonijų slaugymo vadovėlis" (1938). Kaip pamenu, tėvas labai rūpinosi gera vertimų kalba ir ypač tinkama lietuviška medicinos terminija. Tie vertimai, aišku, pareikalavo nemaža darbo ir laiko, betgi jo pakako, nes į balius ir restoranus nesilankydavo, kortuotai ir dažnai svečiuotis nemėgo, o pramogai kartkartėmis nueidavo kinan ar teatran.

Tėvas mėgo knygą ir plunksną. Sveikatos ir medicinos klausimais rašinėjo "Medicinoje" (Medicinos fakulteto ir Kauno medicinos draugijos žurnale), "Vaire" ir kt. Buvo "Lietuviškosios Enciklopedijos" medicinos skyriaus bendradarbis. Dėmėsi taip pat psichologija. Vėliau (karo metu) iš vokiečių kalbos išvertė populiarią R. Lehmanno filosofijos įvado vadovėlį (vertimas nebuvo išspausdintas).

Gera mokėdamas vokiškai, jis ir man padėjo dar gimnazijoje skaityti jo užprenumeruotą vokišką jaunimo laikraštį "Der gute Kamerad" (Geras Draugas). Kai vėliau studijuodamas Vokietijoje neturėjau sunkumų su vokiečių kalba, ne kartą dėkingai prisimindavau savo tėvą. Buvo jis taip pat pramokęs prancūziškai ir išsirašinėdavo prancūziškas knygas. Jų tarpe, atsimenu, buvo puikiojo stiliaus Anatolio France veikalai ir net toks molernus tada rašytojo L. F. Céline romanai "Kelonė į nakties pabaigą" (1933).

Norėdamas padėti man, bėrašančiam disertaciją, paskubinti darbą, jis sudarė knygos pavardžių rodyklę. Tėvas labai brangi mokslą, ir buvo labai patenkintas, kad jo sūnūs pasirinko mokslinę sritį, likdami prie universiteto (technikos, humanitarinių mokslų ir medicinos fak.).

Saulėlydžiui gestant

Nepriklausomybės saulei 1940 m. užgesus, ir tėvui jau artėjo gyvenimo saulėlydis. Nebuvo jis giedras, nes žlugo tai, apie ką tėvas dar Mintaujoje svajojo ir prie ko jis, grįžęs po karo iš Rusijos, aktyviai prisidėjo. Iš Kauno sugrįžęs Linkuvon, čia sulaukė vokiečių-rusų karo ir vėliau pakartotinio Raudonosios armijos atėjimo. Jis jau buvo bebaigęs 70 metų ir tvirtai apsisprendė jau niekur trečią kartą iš Lietuvos nebevažiuoti. Stalinui aklinai nuleidus geležinę uždangą, ryšiai su Lietuva visai nutrūko, ir nieko nebežinojome apie tėvų likimą. Tik kiek vėliau, broliui pavyko susirašyti su mama, iš kurios laiško patyrėme liūdną žinią, kad tėvas mirė 1946.VII.22 d. ir buvo palaidotas Linkuvos kapinėse. Po dvidešimt metų ten buvo palaidota ir mama. Maciūnų istorija Linkuvoje užsibaigė.

(Pabaiga)

KAI MEILĖS ELIKSYRAS JAU IŠGERTAS

Atkelta iš 3 pusl.)

ar Kaune V. Marijošiaus pastatyto "Otello" spektakliuose, nepaisant visai priešingos šio veikalo nuotaikos. Ypač gilus antspaudas atiteko chorui, kuriame pasijuto dar negirdėtas dainavimo lengvumas ir lankstumas.

Orkestrą sudarė Chicagos Lyric operos sambūrio nariai, jų tarpe didelė dalis ypač gražiai grojančio jaunimo, prieš keletą metų ten įsijungusių, daugiausia iš North Western universiteto. Originalus "Meilės eliksyro" orkestro sąstatas yra nedidelis; 30 esamųjų grojimų sąstata trūko tik dviejų trombonų (vienas vieton trijų); tenoro arijai reikalinga arfa buvo dirigento vykusiai pakeista stygininkų "pizzicato"; šiaip gi turėjome kompozitoriaus numatytas keturias poras medinių pučiamųjų ir pakankamą balansą styginių. Orkestro kokybė pasitaikė ypač gerai: šiame krašte tai kartais reiškia palankų likimą ar menedžerio gerą valią. Bet su orkestru buvo pasidarbuota ir nežymiais mostelėjimais ar žvilterėjimais, jį per spektaklį nuolat prižiūrint. Visa tai teikė išlygintą, diskretišką, bet kur reikalinga, ir skambiai dinaminę visumą.

Solistų sąstata tik nepamainomas A. Brazis atstovavo įprastiems "keturiems didiesiems". Tai jokių būdu nereikšia, kad tie solistai būtų padėti "į sandėlį". Tai rodo, kad galima praplatinti mūsų operos horizontus ir įvairaus tipo veikalais, surandantiems reikalingų bei charakteringų atlikėjų.

"Meilės eliksyro" spektakliuose buvo sunku patikėti, kad klausome "saviveiklinės operos" - sceniniai - vokaliniai muzikiniai sumas dvelkė gero teatro profesionališkumu.

Alvydas Vasaitis pernai visai sėkmingai debiutavo, kaip operos dirigentas, Verdi "Kaukių baliaus" trečiame spektaklyje. Šiame jo uždavinys buvo ypač sunkus: jam pavestas veiklas gan specifinio pobūdžio, V. Marijošiaus tobulai apipavidalintas itin išlaikytų, lengvų stilium, su ne vien mechaniška, bet kažkaip įdvasinta precizija. Pagrindinė problema buvo: šios harmoningos ir stilingos visumos išlaikymas. Jaunatviškas polėkis, kurį savyje neabejotinai turi A. Vasaitis, šioje operoje daliai veikė jo nenaudai: tempai buvo greitesni, orkestras garsesnis, o veikalo muzika neteko dalies savo spalvingumo ir elegancijos. Ritminės precizijos išlaikymas. A. Vasaičiui pavyko geriau. Pirmo veiksmo pradžioje kai kur trūko pilnos harmonijos tarp vadovo ir atlikėjų, bet tolimesnėje veikalo eigoje buvo pasiektas visai patenkinamas sklandumas. Iš solistų ypač geroje formoje buvo St. Wicikas ir savo nedidelėje rolėje M. Momkienė; likusieji solistai — G. Čapkauskienė, A. Brazis ir A. Voketaitis — savo įprastame gražiame lygyje. Trys spektakliai buvo išparduoti.

PREMIJA ROSTROPOVICIUI

Muzikui Mstislavui Rostropovičiui ir jo žmonai solistei Galinai Višnevskajai, palikusiems Sovietų Sąjungą ir apsigyvenusiems JAV-se, Žmogaus teisių lyga paskyrė premiją už jų ryžtingą gynimą menininkų laisvės. Abudu jie yra Solženicino draugai, simpatizuoja Sacharovui ir kitiems kovotojams už žmogaus teises Sovietų Sąjungoje.

DOSTOJEVSKIO BIOGRAFIJA

Iš spaudos išėjo Dostojevskio biografija: "Dostoevsky: A Biography". Parašė L. Grossman, išvertė M. Mackler. Išleido Bobbs-Merrill. Kaina 12 dol. 50 ct.

Claude Monet (prancūzas, 1848-1926)

Vandens lėlijos

Paskutinė proga pamatyti Claude Monet

SAULĖ JAUTOKAITĖ

Šiuo metu iki gegužės 11 d. Chicago Meno institute vyksta prancūzo dailininko Claude Monet meno kūrinių paroda, kuris yra laikomas 19-tojo šimtmečio impresionizmo pradininku. Parodos eksponatai suvežti iš visos Amerikos net Europos. Būtų didelis nuostolis šios parodos čia, viam nepamatyti.

Dailininkas Monet (1840 — 1926) gimė Paryžiuje, užaugęs Le Havre, jaunystėje rodė gabumų piešimui ir karikatūroms. Susipažinęs su dailininku Eugene Boudin ir jo pamokytas, Monet išmoko tapybos technikos, o dar Boudin paskatintas, susikoncentravo gamtovaizdžių tapymui. Tėvų paragintas, Monet išvyko į Paryžių studijuoti. Bet jo studijos ilgai nesitęsė, nes buvo pašauktas kariuomenėn ir išvyko į Alžiriją. Ten jam susirgus, buvo atleistas iš kariuomenės ir sugrįžęs mokėsi Charles Gleyre studijoje. Nepatenkintas Gleyre griežtais, akademiniais pamokymais, susitaręs su kitais dailininkais, palieka studiją ir išeina ta-

Philomena sako:

-KAS NETAUPO ATEICIAI, TAS NESIRUOŠIA ŠVIESESNIAI IR TINKAMESNIAI GYVENIMUI.

CHICAGO SAVINGS MOKA ANT PAPRASTŲ KNYGUCIŲ 5.25%
\$1,000 įdėtas vieniems metams duos 6.5%
\$1,000 įdėti 4 metams duos 7.5%
\$1,000 įdėti 6 metams duos 7.75%

Nuošimčiai priskaitomi kas dieną, išmokami kas trys mėnesiai. Kiekvienas taupytojas yra apdraustas iki \$40,000 per Federalinės Valdžios Apdraudą F. S. L. I. C.

CHICAGO

savings and loan association

6245 south western avenue 476-7575

Nauji leidiniai

• **ATEITIS, 1975 m. balandžio mėn. Nr. 4.** Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškos — lietuviškos orientacijos mėnesinis žurnalas. Vyr. redaktorius — kun. K. Trimakas, 850 Des Plaines Ave., Apt. 409, Forest Park, Ill. 60130. Redaktorė — Aldona Žaliskaitė, 1836 49th Court, Cicero, Ill. 60650. Redaktoriams talkina gausi jaunų žmonių redakcinė kolegija. Administruoja Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Ill. 60629. Žurnalo metinė prenumerata JAV ir Kanadoje \$7.00, garbės prenumerata \$15.00, kitur laisvajame pasaulyje \$5.00.

Sis pavasariškas, naujas „Atėities“ numeris vėl akivaizdžiai rodo kūrybingus redakcijos poklaidus tiek vyr. redaktoriaus vedamųjų puslapiuose, tiek dr. A. Macielos atolepije į atolepius, tiek studentų ateitininkų įspūdiuose iš okupuotos Lietuvos, tiek universitetinėse, visuomeninėse bei literatūrinėse problemose.

• **LIETUVIŲ DIENOS, 1975 m. kovo mėn. Nr. 3.** Leidžia A. Skirius. Redaguoja redakcinė kolegija. Redakcijos ir administracijos adresas: 4384 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029. Žurnalo metinė prenumerata \$10.00, garbės prenumerata \$15.00.

Minint vysk. Motiejaus Valančiaus 100 metų mirties sukaktį, daug vietos skirta valančinei temai, prisimenamas senesni Lietuvoje miręs poetas, beletristas ir dramaturgas Kazys Inčiūra, nepagalvėta vietos taipgi dailei, literatūrai bei kitokiai veiklai.

• **PASAULIO LIETUVIS, 1975 m. balandžio mėn. Nr. 13/76.** Biuletenis Bendruomenės minčiai ir gyvenimui. Leidžia Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdyba. Redaguoja Stasys Barzdukas, 18308 Hiller Ave., Cleveland, Ohio 44119. Administruoja Stasys Dziugas, 7240 S. Mozart St., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata \$3.00.

Sis kukliai biuletenis pasivadina leidiny iš tikrųjų yra aukšto žurnalistinio lygio puslapis, informuoja skaitytoją visu pasauliniu bendruomeninės veiklos plociu. Raštų žodis aiškus, tiesus. Leidiniu ne vien informuojama, bet ir formuojama sveikos, ne savivaidiškios mūsų veiklos mintis.

• **GYVATARAS. Hamiltono lietuvių tautinių šokių ansamblio. 1950-1975.** Hamilton, Ont. Canada. Redaktoriai: Gediminas Breichmanas ir Vytautas Beniulis. Nuotraukos: V. Beniulis, Bacevičiaus, Borusienės, G. Breichmano, K. Deksnio, Z. Degučio, J. Dovydeno, J. Juraičio, King, Gaillos, L. Kanto ir K. McGregoro. Tiražas 1000 egz. Leidinys didelio formato, 104 psl.

Šiame mūsuose užderėjo visokių 25 metų sukaktis mininių leidinių. Tai vis lietuviščių mokytelių ir įvairiausių ansamblių įsimenimai knygoje. Tačiau Hamiltono „Gintaras“, tur būt, bus pralengęs visus. Leidinys gerai paruoštas ne vien tik kaip vienetų 25 metų veiklos dokumentas, bet ir kaip puošnus, planingai ir labai estetiškai sutvarkytas albumas. Tarpai tarp nuotraukų skoningai užpildyti tautinių informacija, spalvingų atsiminimų nuotrupomis, spaudos atsiliepimais ir poezijos posmais.

• **Vytautas Galinis, NAUJOS KRYPTYS LIETUVIŲ LITERATUROJE.** Nuo simbolistų iki trečiafrontininkų. Išleido „Vaga“ Vilniuje 1974 m. Redagavo K. Korsakas, Leidinys 500 psl.

Pasirinktoji V. Galinio tema knygoje skirstoma į šiuos septynis skyrius: Nauji poslinkiai estetikos minties raidoje, Simbolizmas, „Keturių Vėjų“ sąjūdis,

Janunųjų neoromantikų ieškojimai, Proletarinės literatūros išaugimas, Pažangiųjų rašytojų telkimas, „Trečias frontas“.

Žinant okupuotos Lietuvos literatūrinio gyvenimo sąlygas ir primestas tendencijas, visai „normalu“, kad Galinis šioje knygoje kai kur ieško grožinės literatūros ten, kur šiaip taip parašytam žodžiui buvo dar labai toli iki literatūros. Dominuojančias nepriklausomos Lietuvos literatūros sroves autorius turėjo nustumti į antrą planą, o marksizmui palankesnes iškloti kaip pirmiaujančias ir viską formuojančias. Pirmoje vietoje čia tokiais atvejais turi būti rodoma ne istorinė, bet marksistinė „tikrovė“. Vis dėlto knyga skaitytojui praskleis bent daugelio pavardžių, pavadinimų realybę ir primins, jog buvo Lietuvoje ir laisvai išaugusi, kitokia literatūra, ne vien valdiškai įsakyta šių dienų marksistinė.

• **Andrius Norimas, MIRŠTA TIK ŽMONES.** Romanas. Išleido Lietuvių veteranų sąjungos „Ramonė“ Los Angeles skyrius, 4422 Oakwood Ave., Los Angeles, Calif. 90004. Viršelį Marijos Žymantienės-Biržiškaitės. Tiražas 750. Leidinys 324 psl., kainą \$6.00. Knygą galima užsisakyti, parašant leidėjų adresus.

Tai kariškos temos romanas, vaizduojas laisvės kovotojų nuotykingus žygius, pradedant pirmojo pasaulinio karo vokiečių okupacija ir baigiant šių laikų partizanais. Literatūrinis vertinimas šiai knygai vargu ar apamai įmanomas. Tačiau nuotykių mėgstantieji romaną skaitytys. Tekstas parašytas taip, lyg kalbos, rašybos ir skrybių taisyklių lietuvių kalboje dar visai nebūtų.

• **MŪSŲ ŽINIOS, 1975 m. balandžio mėn. 27 d. Nr. 8 (71).** Lietuvių jėzuitų ir Jaunimo centro Chicagoje biuletenis. Redaguoja Danutė Vakarė. Atsakingasis redaktorius — Alg. Kezys, S.J. Adresas: 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636.

Šiame numeryje aprašomi ir iliustruojami šie Chicagoje įvykiai: operos sezonas, Lietuvių fondo suvažiavimas, Jaunimo centro choro ir šokėjų išvyka į New Yorką, M. Dobužinskio paroda, R. Cinkos paroda, Religinės kūrybos popietė, „Draugo“ romano konkurso iškilmė ir kt.

• **SVEČIAS, 1975 m. sausio mėn. Nr. 1.** Lietuvių evangelikų liuteronų laikraštis. Redaguoja kun. A. Trakis, 6620 S. St. Louis Ave., Chicago, Ill. 60629. Administruoja dr. Adelfė Trakis. Administracijos adresas tas pats kaip ir redakcijos. Laikraščio metinė prenumerata JAV, Kanadoje ir Australijoje \$4.00, Anglijoje — 1.5 svaro, Vokietijoje — 8 DM.

Laikraštis iliustruotas nuotraukomis. Puslapiuose daug religinio pobūdžio rašinių, žvilgsnių į istorinę lietuvių evangelikų liuteronų praeitį ir šiandieninę religinę bei bendruomeninę veiklą.

• **JAUNIMO ŠAUKLYS, 1975 kovo mėn.** Detroito ateitininkų karaliaus Mindaugo kuopos laikraštėlis. Redaguoja Taura Zaranaitė. Redakcinis kolektyvas: Vida Nakaitė, Rita Neverauskaitė, Vidas Neverauskas, Aliukas Lelis, Virgis Kasputis, Darius Mičiūnas. Viršelį ir iliustraciją Kristinos Veselkaitės.

Laikraštėlyje yra gražūs puoštas neblogų rašinių, beletristikos ir eilėraščių, rodančių Detroito ateitininkų moksleivių kūrybinius polėkius.

• **VILTIS, Volume 34, No. 1, May 1975.** A. Folklore Magazine. Anglų kalba leidžiamas įvairiausių folkloristikos bei tauto-

Ceslovas Voldemaras Obcarkas, LAIKAI NESĄ ŽMONES. Eilėraščių. Išleido Saltinis. West Bridford, Nottingham, Great Britain, 1974. Leidinys 103 psl. Viršelį ir vinjetę Felikso Ramono. Kaina \$3.00.

Vandenyno valzdas dažnam žmogui sukelia kosmologines mintis. Nenuilstantis mūsų griausmas primena amžinybę. Neaprepiamas vandens masyvus — begalybė. Rodos, vandenyno akys žiūri į mus. Ir mes, rodos, žvelgiame į savo pradžią. Tai nuostabi visatos ir žmogaus aki-stata.

Panašų sąlytį pergyvena poetas Česlovas Obcarkas savo rinkinyje „Laikai ne są žmones“. Verta paminėti eilėraščių „Vandenyno akys“ trečią posmą:

Ir verlas neramiai namų langai...
Ir akys
Už laiko groty, nelaimingos akys,
Ziūrėdamos tolyn, vis laukia dar kažko.

• **0 jūra užia melyna ir begalinė!**
Ir paukščių klyksmas toks šiurpus
Nusidri pro salas erdve tolyn (94).

Tai vienas iš stipresnių Obcarko fragmentų. Atvirai šnekančiam, autoriui paveikia skaitytoją ne eilėraščių tobulumu, kiek kai kurių fragmentų jėga. Knygoje yra palyginti daug beformų, šiurkščių atbrailų, kalbos skonių, rečiau dironansų, laiko nualintų išsireiškimų. Vis dėlto

dailės žurnalas. Leidėjas ir redaktorius — V. F. Beliajus, P. O. Box 1226, Denver, Colorado 80201. Metinė prenumerata \$5.00.

Sį kartą nemažai dėmesio skiriama meksikiečių šokiams ir muzikai. Tačiau neužmirštama ir kiti, jų tarpe ir lietuviai.

Begalybės besiveržianti poezija

PR. VISVYDAS

dvasios pakilimu poetas protarpiais atperka formas nelygumus. Jo perdėm intensyvi laikysena skamba senstėlėjusiu, bet nuširdžiu romantizmu. Obcarko poezijoje yra daug kilnaus tragizmo, daug minčių apie sielvarčią, vienetą. Jis įveda senųjų simbolių valzdyną, žinoma, epigoniškai įsisavintą: gintaro pilis, dangiškas, mistiškas rožės, mėlynus paukščius, džiaugsmo mirazus ir pan.

Čia ryškiai „žemininkų“ įtaka. H. Nagys, A. Nyka-Niliūnas, J. Kėkštas, V. Mačernis — tai Obcarko nuotaikų ir peizažų broliai. Aplamai, kontaktas su kitais poetais sudaro jo kūrybinę medžiagą. Eilėraštyje „Liepsnojančios spalio rožės“ apdainuojamas Mačernio likimas:

Ak, koks giedras ir tyras žemaitijos dangus:
Tosios žalios, svajingai skambančios girios!
Taip miegosio šio žemė tu amžiais ramus,
Jai gyvenimą visą paspyręs.

Kitur Maironis palyginamas su Orfėjumi, kurį girdėsime skambant „ir prie Nemuno, Nevėžio ir kalnuos Dubysos“ („Maironis“). R. M. Rilke taip pat yra „kaip miškuose Orfėjus, kaip lėlija saulės ir vėjuos“.

J. Kėkšto nuotaikomis parašytas eilėraščių „Žmogaus egzistencija“, H. Nagio — „Nakties improvizacija“. Putino atminimui skiriamas „Tarp dviejų aušrų“. Besižvalgydamas jūrų begalybėje, tyrumų plotuose ir džunglių tankmėse, Obcarkas nuolat piešia gan tragišką pasaulio „Paveikslą be rėmų“:

Aš piešiu šį vienintelį paveikslą,
Minčių šviesoje kalbantį kraują,
Ir jo detalėse imu klausytis,
Kaip ošia spalvos sielvartu giliu (67).

Nerandame šitame paveiksle subtilaus, išieškoto žodžio. Nerandame modernios, išradingos metaforos. Poetas kai kur prirakina mus idėjine įtampa, erdvės ir laiko pajutimu, vienetviška gaida, sielvartinga rimtimi. Ir šitie dalykai, meniškai išreikšti, be abejo, sudaro įtaigios poezijos turinį. Tačiau meniškumu autorius retai kur pasižymi.

Obcarkas myli vandenyną kaip visatos didybės simbolį, myli rožių spalvingą švelnumą. Nemažiau myli ir prometėjišką kūrėjus: kompozitorius, architektus, poetus... Jis yra nuožmus didžiojo meno draugas. Kai Obcarkas susitelkia prie išgyventų praeities vaizdo ar įvykio, jo poezija suskamba lanksčiau, įtikinamiau, būtent eilėraščiųuo-

Anatolijus Kairys

KARONA

Istorinė trilogija
Mindaugo epocha

Tinka valdinti, skaityti ir deklamuoti mokyklose, universitetuose, parengimuose, minėjimuose. Viso trilogijoje yra 9 veiksmai, 27 pavelskiai, prologas ir epilogas, 320 psl., kietas viršelius su aplanku, didelio formato, gražiai išleista. Tai vertinga dovana atostogų, mokslo baigimo ar bet kuria kita proga.

Kaina \$6.50 įskaitant ir pristatymą. Užsakyti —
L. DIALOGAS, 4304 West 55th St.,
Chicago, Ill. 60632

1975 TOUR TO LITHUANIA AND GERMANY WITH EUROPA TRAVEL SERVICE

911 East 185th St., Cleveland, Ohio 44119

Telephone: (216) 692-1700

ON KLM ROYAL DUTCH AIRLINES TRANSATLANTIC BOEING 747 JUMBO JET PLANE

Departure: May 29, 1975 Return: June 12, 1975

Tour price from Cleveland \$1,005.00

Tour price from New York \$ 921 00

ITINERARY:

5 nights in Vilnius with a full day excursion to Kaunas,
(Possibility of extra night in Vilnius)
4 nights in Riga, Latvija
4 nights in West Germany

TOUR PRICE INCLUDES:

- Economy class air fare from Cleveland, respectively from New York
- Air transportation Leningrad, Vilnius, Riga, Leningrad
- First class hotel accommodations, double occupancy
- Pension accommodations in West Germany
- 3 meals daily in Vilnius and Riga
- Sightseeing tours
- Transfers
- Bus transportation
- Baggage handling

For departure from other cities add the following fares to the New York rate:

CHICAGO: \$119.00 DETROIT: \$81.00

BUFFALO: \$68.00 TORONTO: \$86.00

SINGLE SUPPLEMENT \$95.00

All rates are subject to change.

RESERVATION FORM

EUROPA TRAVEL SERVICE, 911 East 185th St.,
Cleveland, Ohio 44119 Telephone (216) 692-1700

GENTLEMEN:

Enclosed is \$_____ as deposit for this tour. (Make checks payable to Europa Travel Service). Minimum deposit \$100.00 per person. Final payment due 30 days prior to the departure date.

Mr. _____ Number in party _____

Mrs. _____

Address _____

City _____ State _____

Telephone number _____ Single accommodations _____

I will be travelling with _____

se: „Mano šermukšnis, „Žvejai prie Naručio ežero“, „Anglijos „praleistos ekstazių tyloj mėlynų“.

Rinkinį perskaitysi, lieka įspūdis, kad poetas bando veržtis begalybės

Visa egzistencija
iš savo širdies.

LAIMESITE

Jei šiuo metu atvažiuosite į Florida. Prie okeano, su privačiu plaukimo baseinu ir visais patogumais. Jūs galite gauti gražius apartamentus arba kambarius tik už trečdį normalios kainos. Kreipkitės į

TOWN AND SURF APTS.
9024 Collins Ave.
SURFSIDE
(Miami Beach), Fla. 33154
Arba skambinkite vakarais
B. SERGAUCIUI (305) 672-4903

Prano Nantjokailio

LIETUVIŲ LITERATŪROS ISTORIJA, I tomas

Tai naujausias lietuvių literatūros nagrinėjimas šių laikų šviesoje, didelio formato, kietas viršelius, virš 600 psl., dydžio knyga, labai reikalinga mokyklai, rašytojams, žurnalistams ir visai lietuvių šviesuomenei.

- 1 egzempliorius \$10.00
- 2 egzemplioriai \$18.00
- 3 egzemplioriai \$24.00

Užsisakant daugiau kaip 3 egz. \$7.50 už kiekvieną.

Užsakymus siųskite: Mr. A. Karelva, 7030 S. Rockwell St., Chicago, Ill. 60629. Čekius ar money order'us rašykite: LB Kultūros Taryba vardu. Ne siųskite voke grynų pinigų.

A. TVERAS

LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖ

Pardavinės ir talonos

2648 W. 89th St.,

Tel. REpubl. 7-104

PROGRESS

Yes, Progress has always been the goal of Standard Federal Savings, and we have proven that with our steady Financial Growth

In keeping with our goals and to serve you, the people who have helped us attain our position as one of the leading financial centers of the Southwest side, we are now offering a 7¾% per annum, 6 year, \$1000 minimum certificate account.

All Standard Federal certificates are issued in minimum amounts of \$1,000. Your savings in either a passbook or certificate account are insured up to \$40,000 by the Federal Savings and Loan Insurance Corporation.

For over 65 years, Standard Federal Savings has been the financial center of Chicago's Southwest side serving people with integrity, faith and trust. Stop in today and open the account of your choice, insuring the progress of your financial goals.

7¾%

Yearly

CERTIFICATE ACCOUNTS*
6 Year Maturity
YIELD INCREASE TO 8.17%
on interest accumulated for 1 year

7½%

Yearly

CERTIFICATE ACCOUNTS*
6 Year Maturity
YIELD INCREASE TO 7.90%
on interest accumulated for 1 year

6¾%

Yearly

CERTIFICATE ACCOUNTS*
30 Month Maturity
YIELD INCREASE TO 7.08%
on interest accumulated for 1 year

6½%

Yearly

CERTIFICATE ACCOUNTS*
1 Year Maturity
YIELD INCREASE TO 6.81%
on interest accumulated for 1 year

5¾%

Yearly

CERTIFICATE ACCOUNTS*
30 Day Maturity
YIELD INCREASE TO 6.00%
on interest accumulated for 1 year

5¼%

Yearly

PASSBOOK SAVINGS*
Interest Paid To Date Of Withdrawal
YIELD INCREASE TO 5.39%
on interest accumulated for 1 year

Your savings in either a Standard Federal passbook or certificate account are insured up to \$40,000 by the Federal Savings and Loan Insurance Corporation.

* All certificates are issued in minimum amounts of \$1,000. A substantial interest penalty is required for early withdrawal.

4192 Archer Avenue (at Sacramento)
Chicago, Illinois 60632 — 847-1140

Monday, Tuesday, Thursday,
Friday - 9 a.m. to 8 p.m.
Saturday - 9 a.m. to noon
Wednesday - No Business Transacted

Kultūrinė kronika

Žmonės ir temos Lituanistikos instituto suvažiavime

TAUTOTYRA IR MENOTYRA LITUANISTIKOS INSTITUTO SUVAŽIAVIME CLEVELANDE

Seštadienį, gegužės 17 dieną, 3:30-5:00 val. bus viešas lietuvių tautotyros ir kraštotyros mokslinis posėdis, kuriam pirmininkaus to Lit. Instituto skyriaus vedėjas Antanas Mažiulis iš Bostono. Indiano universiteto daktarantė Elena Bradūnaitė skaitys apie Eglės pasakos kilmę. Jaunoji mokslininkė yra baigusi Chicago universitetą, po to gavo M.A. laipsnį Kalifornijos u-te Los Angeles, o dabar rengia Ph. D. disertaciją Indianos universitete. Yra parašiusi dešimt mokslinių referatų lietuvių etnografijos ir tautosakos klausimais, skaičiusi paskaitų ir gavusi premijų. Mūsų spaudoje žinoma savo tyrinėjimais Pennsylvanijos lietuvių anglakasių tautosakoje.

Šių metų pirmajame „Lituanus“ žurnalo numeryje atspausdinsiu angli kalba studiją apie mūsų liaudies pasakas ir tikėjimus „If you kill a snake — the sun will cry“.

Geologė Birutė Saldukienė nagrinės Lietuvos geologinių sluoksnių amžių, pateikdama ir iliustracijų. Prelegentė yra baigusi geologiją Vilniaus universitete ir gilino studijas Švedijos, Vokietijos ir Amerikos universitetuose. Skaityt savo specialybės paskaitas šešiuose tarptautiniuose ir lietuvių moksliniuose suvažiavimuose ir paskelbė jas atitinkamuose leidiniuose. Aktyvi lietuvių ir amerikiečių profesinės draugijos. Dirba JAV Geologinėje tarnyboje Washingtono nuo 1956 metų.

Sekmadienį, gegužės 18 dieną, 3:10-5:00 val. įvyks viešas lietuvių menotyros posėdis su trimis iliustruotomis paskaitomis. Lituanistikos instituto svečias — prelegentas architektas Jonas Mulokas kalbės apie lietuvių architektūros problemas Išeivijoje. Arch. Mulokas yra V. D. universiteto diplomuotas statybos inžinierius, o 1958 metais išlaikė valstybinius architekto egzaminus Amerikoje. Pasirūmė savo bažnyčių projektais, įvykdė Lietuvoje ir Amerikoje: Berčiūnuose, Židikuose, Chicagoje, St. Louis, Maspeth, Crown Pointe (Montana) ir kt. Laimėjęs premijų konkursuose, rašęs architektūros klausimai.

DR. JUSTINAS PIKŪNAS NAUJOSE PAREIGOSE

Detroito universitete psichologiją dėstantis prof. dr. Justinas Pikūnas yra paskirtas viso Psichologijos departamento vadovu. Ta roga departamento biuletenis „Psyche“ š. m. balandžio mėn. numeryje plačiai rašo apie prof. dr. Justiną Pikūną, jo mokslo kelius nuo Kauno Vytauto Didžiojo universiteto, nuo Müncheno universiteto iki profesoriavimo Detroito universitete. Informuoja apie jo mokslinę veiklą, išleistą bei ruošiamą knygas ir kt.

NAUJOS KUN. A. GRAUSLIO KNYGOS PRISTATYMAS

Knyga vadinasi „Šviesa tamsoje“. Ją išleido „Krikščionis gyvenime“ savo knygų serijoje. Ta proga pokalbis su autoriumi bus Jaunimo centro kavinės kultūrinėje vakaronėje gegužės mėn. 9 d. (ateinantį penktadienį) 8 val. vak. Naują knygą aptars kun. Kęstutis Trimakas.

MIRĖ 30 KNYGŲ AUTORIUS

Vėžio liga Italijoje mirė Vincent Sheean, amerikietis laikraščio rašytojas, parašęs apie 30 knygų, jų tarpe Verdi biografinę. Buvo 75 m. amžiaus.

maisi periodikoje ir skaites paskaitų suvažiavimuose. Arch. Mulokas ieško sprendimų lietuviškos architektūros įkūnijimui ne teorijoje, o praktikoje, ir už tai yra susilaukęs dėmesio ir įvertinimo Amerikos architektų tarpe ir jų žurnaluose.

Kun. Algimantas Kezys, S.J., taip pat Lituanistikos instituto svečias — prelegentas, kalbės tema, kuriai jis skiria didžiąją savo energijos dalį: Lietuvių išeivijos kultūros tautosakos ir literatūros dokumentacija. Būdamas Chicago lietuvių jėzuitų Jaunimo centro direktorius, Alg. Kezys yra ir Lietuvių foto archyvo įkūrėjas ir vedėjas. Visiems žinomos jo pagamintos filmos iš lietuvių veikėjų, rašytojų ir dailininkų gyvenimo, taip pat jo parengtos knygos — menišku fotografijų albumai. Kunigū išsivertė 1961 m., A. Kezys įsigijo filosofijos magistro laipsnį Loyolo universitete. Dirba jaunimo organizacijose, ypač skaituose, moko lituanistinėje mokykloje, bendradarbiauja spaudoje savo meniškomis nuotraukomis.

Lituanistikos instituto menotyros skyriaus vedėjas dailininkas Antanas Tamošaitis iš Kingston, Ontario, nagrinės M. K. Čiurlonio dailės bruožus. Baigęs Kauno meno mokyklą ir gilesnės meno studijas M. Dobužinskio dailės studijoje, A. Tamošaitis išvarė gilia vėgą Lietuvos meno gyvenime. Jis dėstė liaudies meną ir taikomąją dailę Kauno meno mokykloje, Dotnuvos Žemės ūkio akademijoje, Vilniaus Dailės akademijoje, Vokietijoje ir Kanadoje tęsė pedagoginį darbą ir surengė eilę savo tapybos kūrinių parodų. Nuo 1937 metų pasaulinės parodos Paryžiuje dalyvavo keliose kitose tarptautinėse bei Kanados dailės parodose, gaudamas aukštus įvertinimus. Lietuvių dailės literatūron įėjo savo asmeniniai sodžiaus meno tomiai (1931-1939 m.) ir keliais leidiniais taikomajai dailėi. Patrauklus paskaitininkas. Dail. Tamošaitis pirmininkaus suvažiavimo menotyros sesijai.

Lit. Instituto suvažiavimas vyks Lietuvių namuose, 877 East 185 Street, Cleveland, Ohio. Kyččiama visuomenė.

SPAUDAI PARENGTA KOMPOZITORIAUS JULIANS SINIAUS KŪRYBA

Buvęs Vilniaus krašto žymus veikėjas, kompozitorius, dirigentas Julius Sinius, gimęs 1910 m. Vaiškūnų kaime, Švenčionių aps., muzikos mokslus ėjęs ir veikęs Vilniuje, praradęs sveikatą Sibiro tremtyje 1948-1957 m., mirė Vilniuje 1959.X.22 d.

Šiuo metu JAV yra sutelktas ir Jono Zdaniaus ir Jeronimo Kačinskio pastangomis paruošta spaudai apie 100 puslapių Julius Siniaus kūrybos. Numatyta išleisti 1.000 egzempliorių. Paruošiamuosius ir spausdinimo darbus tvarkyti yra sutikęs J. Zdanius.

Vilniaus krašto lietuviams prašant šiam leidiniui Lietuvių fondo paramos, prie prašymo pridėta laiške kompozitorius Jeronimas Kačinskis šitaip atsišiepia apie Julius Siniaus kūrybą:

„Nuodugniai peržiūrėjęs projektuojamo rinkinio kūrinius, priėjau išvados, jog sumanymas — sveikintinas ir labai patarautų mūsų chorų reikalams Išeivijoje. Rinkinyje yra giesmės, kurios tinka įvairiems bažnyčios sezonams. To labai trūksta mū-

Antanas Mažiulis, Tautotyros sesijos vadovas Clevelande gegužės 16-18 d. įvykstančiame Lituanistikos instituto suvažiavime.

su parapijų chorų repertuariui. Be to, žymi dalis dainų yra parašytų patriotiniams tekstams, kurios galėtų būti vartojamos tautinėse šventėse ir kituose rengimuose. J. Siniaus rinkinys būtų dar ir tuo naudingas, kad visos giesmės ir dainos, kurių tarpe yra ir sudėtingesnių, prieinamos ir mažiau išlavintiems choroams. Autorius gerai pažinojo chorinę rašymo techniką, todėl jos viso skambios, melodingos ir lengvai išmokstamos. Pilnai patikėdamas galia tvirtinti, jog Jūsų parama numatytam leidiniui nenuveiktų velniui“.

Kai Išeivijos muzikiniams gyvenimui tokių leidinių labai trūksta, Julius Siniaus kūrybos sukaupimas viename parankiame leidinyje, būtų labai naudingas dabarčiai, o taipgi neištrinamas indėlis ir visos tautos muzikiniam ardui.

LITUANISTIKOS INSTITUTO SUVAŽIAVIMO PROGRAMOS PAKĖITIMAS

Dr. I. Užgiriėnės paskaitos nebus. Jai skirta laiką gegužės mėn. 18 d. užims naujas prelegentas prof. dr. Z. V. Rekašius su paskaita „Lietuvos demografinių procesų modeliavimas“.

PERSONAL SELF-PROTECTION
22 CAL. - 7 SHOT AUTOMATIC

Apelsaungokite save nuo užpuolikų su šio aukštos kokybės neimtinu ginklu. Sauna 7 kartus 1 sekundes. Tvirta metalo konstrukcija. Nerikalingas federalinis sąnamų ginklų leidimas. Nebūtina suklaidinti pigia plastike imitacija, kuri gali neišsilauti ar užspringti.

GUARDIAN
Dept. DE-1 Box A
LONG ISLAND CITY, N.Y. 11101

SEN \$19.95
ADD \$3.00 SHIP. & INSUR.

Filmų įvairumai

Propagandinė apgaulė ir tragedija Vietnamo dokumentiniame filme

STASE SEMENIENE

„HEARTS and MINDS“, šių metų Oskarą laimėjęs dokumentinis filmas apie Vietnamo karą, užkūrė visai suprantamą kontroversiją. Tai turėtų būti svarbus, bešališkas, nors ir labai skausmingas faktų ir įvykių atvaizdavimas. Nėra abejonės, kad tokioje šviesoje, kaip dabar pristatytas, šis filmas daugelį amerikiečių bus sunku stebėti. O mums, lietuviams, pažintusiems raundonųjų klastą sunkiais išgyvenimais, visškai nesuprantamas.

Jau įvykęs nesūsipratimas per Oskaro ceremonijas sukėlė audrą. Filmo statytojas Bert Schneider pasidžiaugė greitai ateinančiu. Pietų Vietnamo „išlaisvinimu“ ir perskaitė telegramą — sveikinimą iš Vietkongo ambasadoriaus Paryžiuje. Toks jo netaktiškas blefas buvo Frank Sinatra's apgailėstas. Užkulis net įvyko peštinės tarp Sinatra's, Bob Hope ir paraudusio Warren Beatty, kuris žūliai puolė pirmuosius du, žinomus patriotus (amerikiečių sprendimo „superpatriotais“ pavadintus), už jų greitai surašytą ir viešai perduotą pareiškimą, kad čia ne vieta politikai. Spaudoje pulkas Schneider prisipažino, kad jo filmas yra tikrai vienašališkas. O kai jį pakviestas į „At Random“ televizijoje buvo Irv Kupcinet gerokai klausimais ir protiniais išvedžiojimais apipiltas, liko visai mekenančiu bebalsiu.

Režisierius Peter Davis sukompliuavo iš televizijos įvairių nufilmuotų žinių, kovos laukų ir interview ištraukas apie amerikiečių ištraukimą į Vietnamą.

Jis perduoda asmenišką amerikiečių ir vietnamiečių nuomones. Mes matome karo aukas ir veteranus ir bejausmius stebėtojus.

Režisieriaus sudarytas montažas nuo Trumano ligi Nixono laikų (Eisenhowerio, Kennedžio ir Johnsono) parodo juos esant melagiais (sic!). Toks Daniel Ellsberg daug kartu filme pristatytas ir šnekas.

parodomas herojaus šviesoje — protingas ir jautrus, net ašaras (krokodilo!) ekrane išspaudžias. Filmą buvo sukamąs ištisus vienerius metus, išleidžiant apie 1 milijoną dol. Tada, užgrūstas ant lentynos, išguldė vėl apie vienerius metus. Columbia, bijodama problemų, pardavė jį Warner Brothers.

Ir pagaliau, ar ne ironiška, kad ekrane pasirodė, kai Saigonas komunistų apsuptas, laukė savo tragiško likimo.

Ir taip scena po scenos surežisuota ir sukarpyta, kad aiškiai matai vienašališką propagandą. Sugrįžantieji iš karo didvyriai moko mokyklos vaikūčius karo žiaurumų, Johnsono ir Nixono pažadai televizijoje, išklūmgi kariškos nuotakos parada, buv. prez. patarėjo Walt Rostow karingi pasisakymai — viskas perduota su sarkazmu, iš blogosios pusės.

Parodyta graudi scena šiaurės Vietname. Našlė prie kapo bando kristi į duobę ant vyro karsto, kol ją jėga nutempia. Tada tučtuojau matome gen. William Westmoreland, blaiviai aiškinantį apie rytiečių nevertinimą savo gyvenimo. Jis parodytas kalbąs apie „rytiečių filosofiją“, lyg jis visai nebūtų supratęs to krašto žmonių, su kuriais jam teko išbūti daugelį metų.

Netgi kai kurie amerikiečių kritikai pastebėjo, kad šio filmo žiūrėjimas turi būti blaivus, atkuriant nevertinę propagandą. Filme yra ir nuotraukų, spaudoje matytų, taipgi televizijoje — tai įtarto vietkongiečio greita egzėkucija, pilkos reklančios mergytės, bėgančios keliu, visos nudegintos napalmo.

Pasikalbėjimai su lakūna's amerikiečiais perduoti taip, lyg šie džiaugtų savo „profesionališkumu“ — bombardavimais.

Sulyginti su žeme kaimai, sudegę namai, vaikų karstelių eilės, amerikiečių veteranų medinių kojų pritaikymas ir eilių eilės iškastų duobių, laukiančių savo karo aukų

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

7 3/4 %	6 1/2 %	5 1/4 %
Mokamas už 6 m. sertifikatus. Minimum \$1,000	Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000	Mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIMS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

VALANDOS: SEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta. ANTRAD. IR PENKTAD. — 9 v. r. iki 5 v. vak. PIRMAID. IR KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 8 v. v.

5 1/4 % HIGH RATES 7 1/2 %

PAID QUARTERLY AT

BRIGHTON FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HIGHEST RESERVES

4071 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
TEL: LA 3-8248
(WEST OF CALIFORNIA AVE.)

6 3/4 %

PER ANNUM 30 months minimum \$5000 or more

6 1/2 %

PER ANNUM \$1,000 or more 1 year min.

— visa tai prislegia žiūrovą ir pykina, kad problema pristatyta, kaip vieno ar dviejų paraudusiųjų panoretė...

Ar tai stebint susuktas aukas, išimtas iš tigrų narvų, ar vietnamietį, sukalantį iš lentų vaikūčiui karsteli — visur pabrėžta ir pakartota balse didelė Amerikos klaida — įsikišimas į Vietnamo civilinį karą.

Nors filmas skiriamas tik vyresniems kaip 17 m. asmenims, tačiau viską reikia priimti labai kritiškai ir atsargiai. Čia pavartota glėbiai standartinės apgaulės ir įdėta daug piktos gudrybės, kad būtų pasiektas vienašališkra, propagandinis efektas.

zuodamasis Šv. Rašto institute Romoje, pasiekė šioje srityje licenciatą ir Šv. Rašto kandidato laipsnį. Apgynęs habilitacijos darbą, tapo N. Testamento katedros vedėju Vytauto D. universitete. Vyskupu konsekruotas 1940 m., tapdamas Vilkaviškio diecezijos vysk. augzliaru, vėliau — koadjutoriumi Karo audrų nublokštas i Romą, tapo Šv. Kazimiero kolegijos prezidentu. Parašė visą eilę religinių veikalų ir straipsnių. Jo disertacija buvo prancūzų kalba apie kryžiaus aukos idėją laiške žydams.

VYKSTANTIEMS I LITUANISTIKOS INSTITUTO SUVAŽIAVIMA

AUKŠTO IŠSLAVINIMO ŽMOGUS

Šiemet gegužės 6 d. sueina 15 m. kai mirė vysk. Vincentas Paldolskis. Tai buvo aukšto išslavinimo žmogus, Gregorianumo universitete gavęs filosofijos daktaro laipsnį, toliau tęsdamas studijas Sveicarijos Friburge, gavo teologijos doktoratą ir, speciali-

Kas norėtų sustoti viešbutyje, turėtų parašyti suvažiavimo Tautos komiteto vicepirmininkui p. J. Masliui, 17904 Ingleside Rd., Cleveland, OH 44119, arba paskambinti jam tel. 216-486-9165, ir paprašyti viešbučio rezervacijos kortelės.

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET TEL. — CA 5-7252
RADIO IR STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS.
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS APARATŲ.
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Laidotuvių direktoriai
MAŽEIK & EVANS
6845 SOUTH WESTERN AVENUE
TRYNS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS
MASINOMIS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

PETKUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
— TEVAS IR SŪNUS —
TRYNS MODERNISKOS KOPLYCIOS
2533 West 71st St. Tel. GROvenhill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09
AIKŠTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

EUDEIKIS
Laidotuvių Direktorai
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
TRYNS MODERNIOS KOPLYCIOS
1330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3 9852
1605 07 South Hermitage Avenue
Telefonas YArds 7-174

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

ANTANAS M. PHILLIPS
4307 S. LITUANIA AVE. Tel. YArds 7-3401

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNOS
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIZRina 7-6872
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
11023 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4410

PETRAS BIELIONAS
1348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3577

POVILAS J. RIDIKAS
4354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANIA AVE. Tel. YArds 7-1138-39

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

SPYGLIAI IR ROYGLIAI

REDAGUOJA DR. S. ALIŪNAS

PROTESTAI IR DARBAS

Gyvename ne kokiame atomo amžiuje, bet protesto amžiuje, nes taip jau yra, kad vieni dirba, o kiti protestuoja. Žinoma, tai vyksta lietuviškame ir nelietuviškame pasaulyje. Protestuojame prieš juodąją jėgą, prieš baltają, prieš nedarbą, prieš pieno kainas, prieš apelsinų valgymą, prieš vandens fluoridavimą, prieš medžių kirtimą, prieš greitkelių vedimą, prieš vaikų priverstiną vežiojimą, prieš nepalio gaminimą, sekso dėstymą, prieš integraciją ir segregaciją, prieš senąją liturgiją, naująją kultūrą, senus baldus, naują meną ir t. t. Žodžiu, kur tik pažiūrėsi, vis protestai ir protestai. Bet suprantama, kas būtų iš gyvenimo, jeigu nebūtų protesto.

Lietuviškame gyvenime taip pat tenka protestuoti, nebūtinai prieš Kissingerio numatomas darbus, bet ir prieš kitus reikalus. Vieni protestuoja, kad jį pastatė į kandidatų valdybą, kitas, kad jį iš valdybos nori išmesti, vieni protestuoja, kad neįsileidžia naujų jėgų į muzikinius laukus, o kiti, kad juos pasikviečia, vieni protestuoja, kad laikraštis nepaskelbė kokios žinios, o kiti protestuoja, kad laikraštis viską, kas ką atsiunčia, skelbia, vieni protestuoja, kad per daug dėdama kriminalinių sensacijų, o kiti kad per mažai garsina mūsų operinius vietnetus, kiti kad per daug, vieni protestuoja, kad per daug dėmesio moderniam menui, o kiti, kad per mažai, vieni nori romanų, o kiti mokslo veikalų, vieni geidžia baletu, o kiti nori polkos vienai nori dešrų su kopūstais, o kiti nori šerman hotelio jautienos su burokėliais.

Kur tik pažvelgsi, protestai ir protestai, o mes vis kvailai manėme, kad geriau darbai nei protestai. Sovietų Rusijoje, žinoma, jokių protestų nėra. Ten yra tik padėkos, kurių metu tu pasidžiaugti, kad tau labai gera vergauti. Kiti gi, nuvažiuoję į okupuotą tėvynę, iš džiaugsmo, kad jų šelpėnais nenuaudojo, linksnius pareiškimus raudonoje spaudoje dalina. Taip sakant, ką ten tokia Jucitė ar Tautvaisienė rašo apie Sibirą trėmimus, štai aš sėdžiu enkavedisto būstinėje, kalbuosi, ir jis manęs netremia, o tiesiog net leidžia pasidžiaugti, kad valgiau, gėriau, niekeno nusekamas ir net už klijimo į tualetą ėjau laisvai ir laimingai.

Gegužės pirmosios proga prisimintina, kad visi tie pokalbininkai beveik pasižada būti kolchozininkais ir traktoristais,

Pavasario simfonija

karvių melžėjoms ir žiaip jau visokiais statytojais, nes jie buvo labai sužavėti pažanga. Ypač linksma, kad rūsas tokią pažangą vykdo, naudodamas bizūną.

Taigi visi tie, kurie dvilinklį lenkėsi prieš komunistinius korespondentus ir paskui po visų pagyrimų skubėjo į tuos praeitų kapitalistinius Vakarų toliau vergauti, galėtų geriau supykę ant tų išnaudotojų kapitalistų likti kokiam kolchoze ir tokiu būdu paprotestuoti patriotizmo įrodymui.

Žodžiu, visur protestai ir protestai: protestuoja vienas veiksnys prieš kitą, viena valdyba prieš kitą, o būtų gera, kad visi pirmininkai paprotestuotų ir nubastų visą lietuvių visuomenę, pasitraukdami iš valdybų. Tegu, taip sakant, visi pasikankina be valdžios, jeigu jau kam nusibodo visų valdžių muštinės. Šios gegužės pirmosios proga, kuri

KOMUNIZMO STATYBA LENKIJOS

Maisto problemos

Vieną kartą draugas Mietetas, tiekimo biuro vicekomisaras, svečių grupei Varšuvoje aiškino: "Kai yra maisto kaimuose ir nėra miestuose — deja, kaip šiandien — tai yra nukrypimas į dešinę. Bet, draugai, jei kada pasieksime to, kad maisto gana būtų miestuose, o nebūtų kaimuose — tai būtų nukrypimas į kairę". Dėl to sukdamas galvą, svečias iš Čekoslovakijos pertraukė: "O kas būtų, jei maisto būtų kaimo ir mieste?" "Tai, drauge, atsėdė lenkas vicekomisaras, "būtų kapitalistinė propaganda".

Kaltas Izraelis

"Pagal mano tyrinėjimus", pareiškė lenkų mokslininkas, "žydai Kristaus iš viso nenuždė". "Tai kas tai padarė, profesorau? klausia studentas. "Izraelis padarė", atsakė lenkų profesorius.

Amerikiečiai

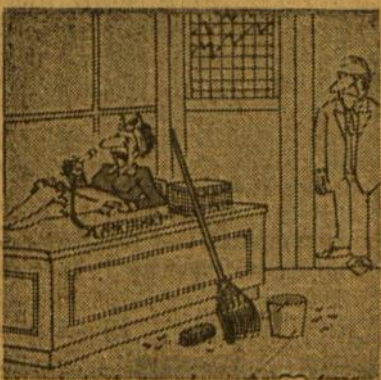
Lenkijoje pasipriešinimo vadas nusprendė pasidaryti galą. Policija buvo atėmusi iš jo revolvėrį, o jis neturėjo gauti maisto kortelių virvei įsigyti, tad nutraukė tiesiai į miesto rotušę ir arti sargybinių pradėjo šaukti: "Šalin Stalinas! Vykim rusišką kiaušį iš mūsų mylimos tėvynės!" Jis vaizdavo būsias iš karto už tai nušautas. Bet sargybiniai staiga bloškė žemėn savo kulkosvydžius, šoko per tvorą ir pradėjo šaukti: "Ura! Ura! Amerikiečiai atėjo".

Laikas ir radijas

Lenkijoje kas gyvas klausosi iš užsienio radio transliacijų, drįsdamas užsitraukti valdžios nemalonę. Lig šiol nėra įstatymo prieš tą įprotį, vis dėlto niekas be reikalo nemėgsta iškliūti. Vieną vakarą Varšuvoj svetimšalis paklausė policininką, kelin ta valanda. Policininkas, nesitrukdydamas pažūrėti į savo laikrodį, metė akį į aplinkinius

laikoma ne tik komunistinė šventė, bet ir šv. Juozapo dailidės diena, būtų gera, kad visi pagaltų, jog ir protestai priklauso prie darbų. Tada ir mūsų veiklą bus galima įvertinti teigiamai, nors tarpusavio kovą mes jau ir taip vadiname darbu. Taigi, visi į protestus, į bartynes, kad niekas nesakytų, jog mes nieko neveikiame. Gegužės 1-sios proga tai akcentuoti labai svarbu. Protestai ir vienas kito prausimai kaip tik ir yra pats svarbiausias darbas.

P. P.

Darbas ir protestas.

RŪKYMAS IR AMŽIUS

John Thompson, 103 metų, pradėjęs rūkyti pypkę nuo 8 metų amžiaus ir dabar teberūkas, spaudoj paskelbė, kad ilgo amžiaus paslaptis yra pypkė. "Cicero Life" laikraštyje Rudolf Cshradter, 100 m. suaktyvė proga, pareiškė: "Kasdien rūkų cigarus ir išgerk alaus, kadangi tai atleidžia nervus ir jūs jaučiatės patenkintas."

Taip komunistinė "Šluota" Pov. Kalvačio piešinių vaizduoja okupuotos Lietuvos kolchozų laimėjimus. Naudojant šią priešakinę techniką neįsėta nei karvės melžėmėms, nei kiaušius motinėms.

FRAKŲ REIKSMĖ

Lietuvių pasauly

Pastebima ir tai, kad spaudos baliuose, iš tiesų ir kituose baliuose, be jokios konkurencijos "jaigalėjo" frakas. Redaktorius ar reporteris be frako ar smokingo į balių nenuėisi.

Vytautas Alantas, "Žurnalistika"

Amerikiečių

Amerikos prezidentas G. Fordas, vykdamas į Japoniją, neturėjo frako. Nusifotografuoti su Japonijos imperatorium ir iškilmingiems pietums fraką pasiskolino.

Kaip kūrėsi jaunimo orkestras "Trimitas"

"Telsininko J. Jasaičio ir Povilo Mieluolio iniciatyva orkestras įsisteigė 1973 metų pavasarį. Pirmą repetitcijai Jaunimo centre susirinko apie 20 jaunų, entuziastiškų muzikantų. Bet deja, kelias buvo ne rožėmis klotas.

Visi tuoj nusivylė, kai po kelių valandų kieto darbo nesisekė "žmoniškai" sugroti "simfonijos". Triūbos naujos, blizga... vaikai vieni be dirigento ir "Three blind mice" moka pagroti. Muzikantai pasipiktino dirigento "nedemokratiškumu", kai jis uždraudė "beisbolą" žaisti repetitcijų metu, su "triūbomis" muštis ir "balandžius" skraidinti. Orkestro dalyviai atėdavo su pilnom kišenėm popierinių balandžių, ir dirigentas, kapelmeisteris, ar bosas (kaip mes jį bevaadinamėm) su viena ranka mušdavo taktą, o su kita gaudydavo pro šalį lekiančius "paukščius". Ir, žinoma, kol visų nepagaudavo, tol muzikos nebūdavo."

"Mūsų žinios", kovo 23 d.

DIDELĖ ŽINIA

Pietų Afrikoje, Johanesburge, 10 metų berniukas įkando ne šunį, bet nukando juodos, nuodingos gyvatės galvą.

"Žurnalistika", 60 psl.

NE NAMAI, BET REZIDENCIJA

Jei sakysi ar rašysi namai, savininką gali užgauti. Reikia sakyti: pobūvis įvyko jo rezidencijoje. Mat, reikia patenkinti šeiminko garbės troškulį.

"Dirva"

"Ateistas dėkoja Dievui, kad nėra Dievo". A. Nakas

"Edvardas Cinzas "Brolio Mykolo gatvė" labai susidomėjęs moteriška anatomija".

D. Bindokienė

"Ar negalima būtų žodžius "vyno taure" pakeisti į "pieno stiklą"? J. Prunskis, "Dirva"

SURADO LIETAUS KALTININKA

Memphis, Tenn., lyjant lietu tris dienas be pertraukos, vyrai įsibrovė į radijo stotį, sugavo oro pranešėją, išvilko iš stoties lauk ir paliko ant lietaus.

"Sandara" Nr. 9

GERTI SVEIKA

Australijos zoologijos sode dramblis "Samon" kasdien išgeria po butelį skotiško viskio. Gėrimas padeda dramblui praleisti šaltą orą, duoda energijos ir jį sušildo.

"Naujienos", kovo 27

TELEFONO REIKSMĖ "ŽURNALISTIKOJ"

— Pranešimai pateikiami raštu, o ne telefoniniu pokalbiu su redaktorium.

A. Liudevičienė, 113 psl.

— Žinios perduodamos telefonu.

J. Janušaitis, 67 psl.

— Surašiau ir, telefonu perskaitęs, paprasčiau sutikimo spausdinti.

J. Prunskis, 90 psl.

SOVIETINIO GYDYTOJO PACIENTAS

SSSR gydytojo mieliausias pacientas yra kokios nors krautuvės pardavėjas, kuris gydytojui galėtų pagelbėti nusipirkti gyvenimui reikalingų dalykų.

B. Aušrotas, "Dirva"

MUZIKA IR PIETŲS

"Programas bandau keisti, kad nepasidarytų, kaip triskart pašildyti pietūs".

Ald. Kepalaitė

— Kai kurie žmonės tiki, kad karšto vėnis gali atrakinti duris į pragarą.

"Cicero Life"

— Smarkiai nekratyk ponios rankos, kad kartais nenukrūty perukas.

A. Tamulynas

— Šv. Jono naktį, vaikščiodamas girkoje, sutiko patį šv. Joną.

L. Dovydenas

— Kol perkūnas netrenkia, tol kaimietis nesizėgnoja.

Dr. J. Adomavičius

— Vyrui vesti — kaip arkliui dvigubos pleškęs jungan įsikinkyti! Petronėlė Orintaitė

— Nestatykite garbės vartų iš baronkos skylės.

L. Dovydenas

— "Žmoną atpažinsiu Detroito aerodrome, jei ne iš veido, tai iš aprangos".

A. Nakas

— Lietuviškų velnių ir miško barzdų pasaulis esąs mūsų gyvasties dalis

Jurgis Gliuoda "Dirva" Nr. 93 1974.

Savitarpio kovos tai taip kaip ir svogūnės, akis graužia bet žmonėms sveika.

PATARIMAS

Po trijų bokso roundų per pertrauką sporto vadovas sako boksininkui:

— Žinai, užmiršk, kad tavo priešas pabėgo su tavo žmona, mušk jį taip, lyg tikrai jo nekęstum.

KIEK BUVO SNIEGO

Laikšė dėdėi Malkis iš Arkičio, Wis., rašo: "Pas mus buvo tiek daug sniego, kad mes turėjome apversti karves ant nugarų, kad būtų galima jas pamelžti."

SPYGLININKAI GUODŽIASI —

Oi, mūza, mano mūza, Gavau "arbužą"! Dr. S. Aliūnas mano "kūryba" nesusižavėjo, į spyglių-dyglių skyrų neįdėjo. O aš taip labai norėjau pagarsėti ir nors mažytę premiją laimėti. Gavo Alė Rūta, B. Pūkelevičiūtė, Kodėl negali gauti K. Arčiamavičiūtė? Nenusikaltau Bendruomenė, nei Balfu, Vasario 16-os proga visuomet aukoju Alui, nesipešu su frontininkais, nei kr. demokratams, nepakliuvau nei po automobilio ratams. Na, tai kaip aš galiu pagarsėti, pilkam gyvenime bent truputį garbės turėti? Kiti ligus atsiminimus rašo, bet mano dūšia tik vieno prašo: mūza, mūzele, padėk man gerą "poemą" parašyti ir lietuviškoje spaudoje ją atspausdinti.

K. Arčiama

KAS YRA SENELE

— Sau pačiam aš daug skaudžiau kirsčiau į klyną.

Bronys Raila

— Bostone dabar yra trys lietuvių grupės: liaudis, intelektualai ir intelektualai.

Ant. Gustaitis

— Teveli, aš galvoju, kad Vytukas geras vyras, pakol aš jam neuždaviu.

GATVĖ IR ZENKLAI

Vidurnaktyje, važiuojant iš kino, mano žmona sako:

— Jonai, tu važiuoji negerai, čia vienos krypties gatvė.

— Na dabar! Aš važiuoju jau keturiasdešimt metų, — atsiliepi jos vyras.

Tuo tarpu juos sustabdė policija:

— Mister, ar nematai tos strėlės?

— Ne, nemačiau nei strėlių, nei indėnų.

J. A. S.

KADA ISRASTA TELEVIZIJA?

Išrasta jau po to, kai Lietuva prarado nepriklausomybę.

Z. V. Rekašius

— Savo priešininkai pakeldavo sijoną ir parodydavo.

A. Pakalniškis, "Aldai"

— Mūsų žemaičiai sakydavo, kas Verbų sekmadienį nueina be verbos, tam velnias įkiša į rankas savo uodegą palaikyti.

"Naujienos"

BAISI BAUSMĖ

Hipis sako kitam:

— Aš sapnavau baisų sapną, mane nuteisė dvejiems mėnams su prievole kas savaitę maudyti.

BLUSŲ INVAZIJA FLORIDOJ

"G. P. praneša iš Miami, kad švelnus oras šiemet labai buvo palankus blusoms veistis Floridoj".

Bluselės jau yra pasiekusios ir Chicagą.

"Naujienos"

UŽDARYTOS KRAUTUVĖS

Vyras grįžta namo, aplankęs Italiją. Sutikusiai jį žmonai sako:

— Atleisk, mieloji, kad šį kartą dovanų neparvežiau. Aplankiau Pompėjų, bet visos krautuvės ten užsidarė prieš du tūkstančius metų.

— Spaudos konferencijų šaukėjai dažniausiai nežino patys, kas yra spaudos konferencija. Kartais primena vištą, kad ji ruoštu konferenciją, prieš padėdamą kiaušinį.

K. Talikas

Br. Kvikiys

JAU VELNIAS APSĖDO

Jau velnias apsėdo kiekvieną stalyčioj Ir ardo taurumą lietuviško būdo. Stravinską pamatė sėtoną bažnyčioj, Ir velnią regėjo pats bosas Alvudo.

Naujienos rimčiausiai ištyrė dalyką Ir pavėdė puslapį antra tai bylai. Ten rasit pavelskį — Lucipierių pliką, Ginkluotą žeberku nusmeigtą Valdylai.

Ten rasit sprendimą, lyg teismo rašytą, Kur smerkia Ramojų, ir Kvikių, ir Railą. Ir tektų mokslinčių Aliūną prašyti Peržvelgti tą bylą, jei vietos negaila.